

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om hemkommun

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om hemkommun ändras. Bestämmelserna om förfarandet med flyttningsanmälan skall revideras så att bestämmelserna i fråga om författningsnivån uppfyller kraven enligt den nya grundlagen. Det föreslås att de bestämmelser som nu ingår i en förordning och som gäller de sätt på vilka anmälan kan göras, de uppgifter som skall lämnas i samband med anmälan, mottagandet av anmälningarna och behörig magistrat tas in i lagen. Det föreslås också att innehållet i de bestämmelser som gäller anmälningsförfarandet ändras till vissa delar. Utöver magistraterna skall också andra myndigheter och organisationer kunna ta emot flyttningsanmälningar på basis av avtal. Det föreslås att den tid inom vilken flyttningsanmälan skall göras förlängs. Det föreslås också att den bestämmelse som gäller bestämmande av flyttningsdag ändras.

Det föreslås att påföljderna av att anmälningskyldigheten enligt lagen försummas ändras så att försummelseavgift inte längre skall påföras på grund av att anmälan förseknats, utan att den skall påföras dem som inte följt ett föreläggande som magistraten meddelat och som gäller fullgörandet av den anmälningskyldighet eller skyldighet att lämna uppgifter som ingår i lagen. Det föreslås också att till lagen fogas en bestämmelse om att ägaren eller innehavaren av en lägenhet skall vara skyldig att vid behov lämna magistraten sådana uppgifter som behövs för bestämmandet av en persons hemkommun och bostad, för anteckning om tillfällig bostad och för kontroll av uppgifterna i befolkningsdata-systemet.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst, dock senast hösten 2004.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3
1.1. Nuläge	3
1.1.1. Allmänt	3
1.1.2. Förfarandet med flyttningsanmälan	3
1.1.3. Bestämmande av flyttningsdag.....	5
1.1.4. Sanktioner för försummelse av anmälningsskyldigheten	5
1.1.5. Införande av anteckning i befolkningsdatasystemet	5
1.1.6. Rättelse av anteckning samt ändringssökande	6
1.1.7. Anmälningsskyldighet	6
1.1.8. Bedömning av nuläget	6
1.2. Målen och de viktigaste förslagen	10
2. Propositionens verkningar	15
2.1. Verkningar för medborgarna och förvaltningen.....	15
2.2. Ekonomiska verkningar	16
3. Beredningen av propositionen	16
DETALJMOTIVERING.....	18
1. Lagförslag.....	18
2. Närmare bestämmelser	22
3. Ikraftträdande.....	22
4. Lagstiftningsordning	22
LAGFÖRSLAGEN.....	24
om ändring av lagen om hemkommun	24
BILAGA.....	28
PARALLELLTEXTER.....	28
om ändring av lagen om hemkommun	28

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar**1.1. Nuläge***1.1.1. Allmänt*

Lagen om hemkommun (201/1994) trädde i kraft den 1 juni 1994. I lagen ingår bestämmelser bl.a. om bestämmande av hemkommunen, anmälningsskyldighet, den anteckning som skall göras i befolkningsdatasystemet, bestämmande av flyttningsdag, påföljderna av att anmälningsskyldigheten försumrats samt rättelse av en anteckning i befolkningsdatasystemet och ändringssökande. Det centrala syftet med lagen om hemkommun är att en persons hemkommun bestäms så att den så exakt som möjligt motsvarar personens faktiska boende i en viss kommun i Finland. Lagen om hemkommun är en allmän lag och bestämmelserna i den skall följas i all myndighetsverksamhet som påverkas av en persons hemkommun, om inte något annat bestäms i speciallagstiftningen.

Genom lagen om hemkommun har också medborgarnas anmälningsskyldighet samt förfarandet vid konstaterande av en persons hemkommun och införande av den i befolkningsdatasystemet gjorts lättare och enklare. Det fattas inte något separat förvaltningsbeslut om hemkommunen som kan överklagas, utan uppgiften om den införs i befolkningsdatasystemet i princip utgående från den anmälan personen i fråga gjort. När anteckningen görs måste magistraten dock beakta de bestämmelser i lagen om hemkommun som gäller bestämmandet av hemkommun och förutsättningarna för anteckningen. Eftersom ett flertal betydande rättsverkningar är kopplade till en persons hemkommun, har strävan varit att lagen skall trygga tillräckliga rättsskyddsmedel för medborgarna.

Magistratens avgöranden om en persons hemkommun binder inte myndigheterna inom andra förvaltningsområden i rättsligt hänseende. Frågan om en persons hemkommun kan avgöras självständigt inom varje

förvaltningsområde, dock med iakttagande av lagen om hemkommun. Magistratens anteckningar om hemkommunen har dock de facto en betydande styrande verkan för myndigheternas verksamhet inom andra förvaltningsområden, bl.a. på grund av den offentliga tillförlitlighet som hänför sig till uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

1.1.2. Förfarandet med flyttningsanmälan

Lagen om hemkommun förutsätter inte att den anmälan som den som flyttar gör skall ha en viss form, utan närmare bestämmelser om förfarandet då anmälan görs ingår i förordningen om hemkommun. Enligt förordningens 1 § 3 mom. skall flyttningsanmälan göras skriftligen, men magistraten kan av särskilda skäl även godkänna telefonanmälan, anmälan med hjälp av elektronisk telekommunikation eller muntlig anmälan i samband med kundbesök, om det är möjligt att försäkra sig om personens rätt att göra anmälan och om anmälan kan anses tillförlitlig.

Efter det att lagen och förordningen (351/1994) om hemkommun hade trätt i kraft började folkbokföringsförvaltningen få respons av medborgarna om att möjligheten att göra flyttningsanmälan per telefon borde utvecklas. Man ansåg att 1 § 3 mom. förordningen om hemkommun kan tolkas så att särskilda skäl att ta emot en flyttningsanmälan som gjorts per telefon alltid föreligger om det är möjligt att försäkra sig om ifrågavarande persons rätt att göra anmälan och om anmälan kan anses tillförlitlig. Utgående från denna tolkning togs ett riksomfattande servicetelefonnummer för flyttningsanmälningar i bruk i juni 1995. Till en början tillhandahöll endast magistraterna denna service så att samtal togs emot av ca 20 magistrater på olika håll i landet.

Flyttningsanmälan kan inte alltid göras via den riksomfattande telefontjänsten. Utgångspunkten är att per telefon tas emot endast vanliga flyttningsanmälningar i sådana klara fall då en person eller en familj flyttar från en

adress i Finland till en annan. Anmälan om flyttning till Finland och anmälan om flyttning till utlandet tas inte emot per telefon, utan de skall göras skriftligen eller med hjälp av elektronisk kommunikation. Den som tar emot samtalet för in de uppgifter som den som flyttar meddelar i en datafil som överförs elektroniskt till den magistrat inom vars område den flyttandes nya bostad ligger. Denna behöriga magistrat beslutar om registreringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. När uppgifterna har registrerats i befolkningsdatasystemet skickas en skriftlig bekräftelse på att flyttningen har registrerats till den som gjort anmälan.

I januari 2001 började folkbokföringsförvaltningen och Posten Finland Ab gemensamt samla in flyttningsanmälningar. Genom samarbetet med Posten eftersträvas mindre försummelse av flyttningsanmälningarna och ytterligare förbättring av kvaliteten på adressuppgifterna. I och med den nya serviceformen kan den som flyttar meddela sin nya adress samtidigt både till postens adressdatasystem och till befolkningsdatasystemet antingen per telefon, skriftligen eller elektroniskt. För närvarande tas flyttningsanmälningar emot per telefon under tjänstetid vid magistraterna. Nu tillhandahålls tjänsten vid 15 magistrater. Posten Finland Ab fungerar som reservsystem under tjänstetid och har dessutom skött jouten utom tjänstetid på vardagskvällar och lördagar.

Den gemensamma insamlingen av anmälningar om adressändringar grundar sig på ett samarbetsavtal mellan magistraterna, Befolkningsregistercentralen och Posten Finland Ab. Avtalet har ingåtts med stöd av lagen om kundbetjäning vid gemensamma serviceenheter inom den offentliga förvaltningen (802/1993; nedan samservicelagen). Avtalet är dessutom en sådan överenskommelse om mottagande av flyttningsanmälningar mellan magistraterna och posten som avses i 4 § förordningen om hemkommun. Syftet med samarbetet enligt avtalet är att tillhandahålla dem som flyttar bättre och smidigare service i en flyttningssituation genom att ett enkelt och lätt sätt att göra anmälan till magistraten och Posten tas i bruk, minska kostnaderna för insamlingen av adressuppgifter samt höja nivån på adressuppgifterna i be-

folkningsdatasystemet och Postens adressdatasystem.

I samarbetsavtalet har bl.a. överenskommit om arkivering av handlingarna, kvalitetssäkring och resurser, upprätthållande och utveckling av systemet för insamling av uppgifter, kostnadsfördelning, avtalsparternas ansvar och skyldigheter samt tystnadsplikt.

Vid registreringen av mottagna anmälningar används ett gemensamt användargränssnitt. De uppgifter som gäller folkbokföringen förmedlas via behörig magistrat till befolkningsdatasystemet och de uppgifter som gäller postadressen förmedlas till postens adressdatasystem, varvid något nytt personregister inte uppkommer vid insamlingen av uppgifterna. Den som gör anmälan måste inte använda den gemensamma tjänsten, utan de som flyttar kan välja om de vill göra anmälan på samma gång både till magistraten och till Posten. Anmälan kan också göras separat till vardera. Telefontjänsten har ett servicenummer på finska och ett på svenska.

Mottagandet av telefonanmälningar har byggts ut från och med mars 2003 så att den servicecentral för den offentliga förvaltningen som finns i Sodankylä tar emot en del av anmälningarna på vardagarna och fungerar som reservsystem på vardagskvällarna. Servicecentralen svarar dessutom för mottagandet av anmälningar efter Postens joutid och också på veckosluten.

Enligt de bestämmelser som gällde innan lagen om hemkommun trädde i kraft skulle anmälan om flyttning göras skriftligen och lämnas till byggnadens ägare eller dennes företrädare, som skulle övervaka att flyttningsanmälan gjordes och vidarebefordra blanketten till magistraten. Efter det att lagen och förordningen om hemkommun trädde i kraft skall flyttningsanmälan göras direkt till magistraten. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 juni 1994, men med stöd av övergångsbestämmelsen i förordningen kunde flyttningsanmälningsblanketten tillställas magistraten via företrädaren för byggnaden ännu fram till den 31 december 1995.

Lagen om hemkommun ändrades genom lag (219/2003), som trädde i kraft den 1 september 2003, så att till lagen fogades bestämmelser enligt vilka anmälan om tillfällig bostad skall göras också då personen i fråga

bor i bostaden mer än tre månader. Lagen antogs i riksdagen utgående från en lagmotion (LM 49/2001).

1.1.3. Bestämmande av flyttningsdag

I 10 § lagen om hemkommun ingår en bestämmelse om den s.k. bundna flyttningsdagen. Som en persons flyttningsdag anses den dag som uppgetts i anmälan, om denna har gjorts inom den utsatta tiden. Inkommer anmälan försenad, anses som flyttningsdag den dag då anmälan inkommit. När magistraten på basis av uppgifter som fås av någon annan än den som flyttat eller hans familjemedlemmar gör en anteckning i befolkningsdatasystemet om flyttning, anses den dag då anteckningen gjorts som flyttningsdag.

Med flyttningsdag avses i lagen om hemkommun den dag då en persons hemkommun eller bostad i hemkommunen ändras. Som en persons flyttningsdag registreras den faktiska flyttningsdag som uppgetts i anmälan, om denna har gjorts inom en vecka från flyttningsdagen. När det gäller förseningar och försummelse har flyttningsdagen bundits till de tidpunkter som anges i paragrafen och från dem är det inte tillåtet att avvika.

1.1.4. Sanktioner för försummelse av anmälningskyldigheten

Enligt 14 § lagen om hemkommun skall magistraten påföra en försummelseavgift på 200 mark, dvs. ca 34 euro, om anmälan om att en person har flyttat inte har inkommit till magistraten inom den tid som anges i lagens 7 § 1 mom., dvs. senast inom en vecka från flyttningsdagen. Avgift behöver dock inte påföras, om dröjsmålet har varit ringa eller om det uppenbart har berott på orsaker som den som flyttar inte har kunnat påverka, eller om det på grund av sjukdom eller någon annan motsvarande orsak skulle vara uppenbart oskäligt att uppbära avgift.

Enligt den tidigare lagstiftningen kunde försummelse av skyldigheten att anmäla en flyttning medföra bötesstraff. Enligt motiveringen till lagen om hemkommun hade bötesstraffet t.o.m. i klara fall av försummelse dock visat sig vara ett så stelt och oändamålsenligt förfarande att det föreslogs att det

skulle ersättas med en försummelseavgift.

Påförande av försummelseavgift gäller sådana fall då anmälan har gjorts, men den har inkommit till magistraten efter den tid som anges i lagen. Den som helt har försummat sin anmälningskyldighet eller gjort en bristfällig anmälan kan enligt 12 § lagen om hemkommun meddelas föreläggande att göra anmälan eller att komplettera den inom en bestämd tid. Har det föreläggande som meddelats inte följts, kan magistraten meddela ett nytt föreläggande och förena det med vite samt förordna om betalning av vitet.

När en flyttningsanmälan görs är det fråga om att lämna uppgifter till en registermyndighet. Den som gör anmälan är själv ansvarig för att den är korrekt. Att uppsåtligt lämna oriktiga uppgifter i en flyttningsanmälan är en straffbar gärning. Den straffbestämmelse som skall tillämpas i fråga om oriktiga flyttningsanmälningar ingår i 16 kap. 7 § strafflagen, som innehåller bestämmelser om registeranteckningsbrott. Enligt bestämmelsen skall den som i syfte att orsaka ett i rättsligt avseende betydelsefullt fel i ett allmänt register, som förs av en myndighet, till registermyndigheten lämnar en oriktig uppgift, eller i syfte att bereda sig eller någon annan nytta eller för att skada en annan utnyttjar ett sådant fel, dömas till böter eller fängelse i högst tre år för registeranteckningsbrott.

1.1.5. Införande av anteckning i befolkningsdatasystemet

Anteckning i befolkningsdatasystemet om en persons hemkommun och bostad där samt om tillfällig bostad görs av den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den nya bostaden ligger. Anteckning om flyttning till utlandet görs av den magistrat från vars ämbetsdistrikt personen i fråga flyttar ur landet. Om en person har flyttat från sin tidigare bostad och därefter inte har någon stadigvarande bostad, svarar magistraten på den ort där han vistas för att anteckningen görs i befolkningsdatasystemet. Magistratens befogenheter grundar sig på bestämmelserna i förordningen om hemkommun. Befogenheten att göra anteckningar om hemkommun och bostad har samma utgångspunkt som den som ingår i

befolkningsdatalagen, och enligt 2 § i den lagen ansvarar varje magistrat för det egna ämbetsdistriktets uppgifter och för upprätthållandet av dem.

1.1.6. Rättelse av anteckning samt ändringssökande

Magistratens anteckning i befolkningsdatasystemet om en persons hemkommun och bostad är inte ett förvaltningsbeslut som kan överklagas, utan en konstaterande förvaltningsåtgärd som vidtas genom att anteckningen görs i registret. Magistraten kan rätta anteckningen. För rättelsen har inte fastställts någon tidsbegränsning.

Bestämmelserna om rättelse av anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun ingår i 4 kap. lagen om hemkommun. I lagens 16 § föreskrivs om rättelse av sakfel och i 17 § om rättelse av skrivfel. Rättelse av sak- och skrivfel förutsätter inte samtycke av den som saken gäller. Ett fel kan rättas antingen på magistratens initiativ eller på yrkande av personen i fråga. För rättelsen av ett fel svarar den magistrat inom vars verksamhetsområde personens hemkommun eller folkbokföringskommun ligger.

Den berörda personens rättsskydd tillgodoses bl.a. så att magistraten, innan den på eget initiativ rättar ett fel, skall ge personen i fråga tillfälle att inom en utsatt tid lämna upplysningar i saken. Magistraten skall dessutom på begäran meddela ett skriftligt beslut om rättelsen av ett sakfel jämte fullföljdsanvisningar, om magistraten på eget initiativ rättar felet i strid med den berörda personens åsikt eller om den inte godkänner personens yrkande på rättelse av ett fel. Magistraten skall dessutom underrätta den som saken gäller om en rättelse som den gjort på eget initiativ. Ändring i magistratens beslut får sökas hos förvaltningsdomstolen. Rätt att söka ändring föreligger dock inte om det är fråga om ett avgörande av magistraten som gäller rättelse av ett skrivfel och genom vilket ett yrkande på rättelse av felet inte har godkänts. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen. Rätt att söka ändring föreligger dock inte om förvaltningsdomstolens beslut gäller bostaden i hemkommunen eller folkbokföringskommun.

1.1.7. Anmälningsskyldighet

Enligt lagen om hemkommun är det den som flyttar som skall göra flyttningsanmälan. Han är dessutom skyldig att vid behov lämna magistraten tilläggsuppgifter. I andra hand är också ägaren av den byggnad till eller från vilken en person flyttar eller hans företrädare vid behov skyldig att för bestämmandet av hemkommunen och bostaden där lämna magistraten uppgifter om dem som bor eller har bott i byggnaden. Dessutom är de statliga och kommunala myndigheterna vid behov skyldiga att för bestämmandet av en persons hemkommun och hans bostad där lämna magistraten uppgifter som de har i sin besittning.

Däremot är ägaren eller innehavaren av en lägenhet för närvarande inte skyldig att lämna magistraten uppgifter om dem som bor i lägenheten.

1.1.8. Bedömning av nuläget

Anmälningsförfarandet

Den riksomfattande servicetelefonen för flyttningsanmälningar, som togs i bruk 1995, fick ett mycket positivt mottagande bland medborgarna och år 2000 gjordes närmare hälften av de över en halv miljon flyttningsanmälningar som görs årligen per telefon. En fördel med en telefonanmälan jämfört med det traditionella sättet att göra anmälan, dvs. genom att fylla i en blankett, är att den som gör anmälan får personlig betjäning och den som tar emot samtalet kan ställa preciserande frågor, varvid antalet fel minskar väsentligt.

I förfarandet med gemensamt mottagande av telefonanmälningar tillsammans med Posten, som inleddes i början av 2001, iaktas de principer som har följts i den riksomfattande telefontjänsten för flyttningsanmälningar ända sedan den togs i bruk 1995. Gemensamma kurser för magistratens och Postens personal har ordnats regelbundet. Strävan har varit att personens rätt att göra anmälan och anmälanens tillförlitlighet kan säkerställas genom att vissa gemensamt överenskomna principer iaktas då telefonanmälningar tas emot och genom att vissa fall inte omfattas

av möjligheten att göra anmälan per telefon. Per telefon tas endast emot vanliga anmälningar i klara fall som gäller flyttning inom landet, där personen i fråga gör anmälan om sin egen flyttning eller en familjemedlem gör anmälan om sin och de familjemedlemmars flyttning som flyttar samtidigt. Den som ringer måste känna till samma uppgifter om sig själv och de familjemedlemmar som flyttar samtidigt som i allmänhet då flyttningsanmälan görs skriftligen. De som tar emot anmälningarna har fått det rådet att en anmälan inte skall godkännas om det finns också en liten misstanke om att det inte är rätt person som ringer eller att personen i fråga inte i verkligheten håller på att flytta till den bostad som han uppger. När uppgifterna har registrerats i befolkningsdatasystemet skickas en skriftlig bekräftelse på de uppgifter som har registrerats på basis av flyttningsanmälan till den som gjort anmälan under hans nya adress. Personen i fråga har således möjlighet att kontrollera att de uppgifter som lämnats har registrerats rätt.

Den gemensamma insamlingen av flyttningsanmälningar tillsammans med Posten har i stora drag fungerat bra. Nivån på adressuppgifterna har stigit och medborgarna har varit nöjda med förfarandet, där den som flyttar kan anmäla sin nya adress både till befolkningsdatasystemet och till posten med en och samma anmälan, antingen på blankett, per telefon eller elektroniskt. År 2003 gjordes över 600 000 flyttningsanmälningar och på basis av dem gjordes anteckningar i befolkningsdatasystemet för över 900 000 personer. Av anmälningarna gjordes 68,8 % med blankett, 29,7 % per telefon och 1,4 % elektroniskt. Efter det att den gemensamma insamlingen av uppgifter togs i bruk har antalet flyttningsanmälningar per telefon minskat något, vilket beror på att de som flyttar har vant sig vid att meddela Posten sin nya adress genom att personligen besöka postanstalten på sin nya bostadsort, och i och med att den gemensamma insamlingen av uppgifter togs i bruk har de kunnat fylla i en gemensam blankett vid samma besök. Antalet anmälningar per telefon beräknas öka småningom i framtiden i takt med att informationen om möjligheten att göra en gemensam anmälan per telefon sprider sig. Andelen

elektroniska anmälningar håller också på att öka.

Flyttningsanmälningar som gjorts på oriktiga grunder har förekommit, men det har varit få om enstaka fall. I jämförelse med den stora mängd anmälningar som behandlas årligen har oriktiga flyttningsanmälningar som gjorts i brottsligt syfte eller i syfte att göra ofog varit sällsynta. De oriktiga flyttningsanmälningarna hänför sig inte heller uttryckligen till anmälningar som gjorts per telefon, utan oriktiga anmälningar har gjorts både skriftligen och per telefon. Magistraterna har strävat efter att minska den olägenhet som orsakats dem som blivit föremål för gärningen genom att utreda saken omedelbart när de fått kännedom om den och genom att göra behövliga rättelser i befolkningsdatasystemet. I sådana fall där det finns skäl att misstänka att en oriktig anmälan gjorts i vinnings- eller skadesyfte, hör utredningen av ärendet till polisen, eftersom den som gjort den oriktiga anmälan kan ha gjort sig skyldig till registeranteckningsbrott.

Riksdagens biträdande justitieombudsman har den 13 juni 2003 meddelat beslut med anledning av två klagomål som hänför sig till flyttningsanmälningar som gjorts per telefon (dnr 2067/4/01 och 2468/4/01). I samband med beslutet meddelade riksdagens biträdande justitieombudsman som sin uppfattning att anmälan om ändring av hemkommun och bostaden där som görs per telefon till någon annan än en folkbokföringsmyndighet på det sätt som överenskommit i samarbetsavtalet strider mot den uttryckliga bestämmelsen i 4 § förordningen om hemkommun, som motsvarar de ställningstaganden som framförts i den regeringsproposition som gäller lagen om hemkommun och i förvaltningsutskottets betänkande. Enligt biträdande justitieombudsmannen uppfyller det förfarande som man börjat tillämpa i praktiken inte heller kraven i 1 § 3 mom. förordningen om hemkommun, som grundar sig på det förberedande arbetet för lagen och gäller säkerställande av telefonanmälningarnas tillförlitlighet. Biträdande justitieombudsmannen anser att situationen är problematisk också med tanke på kravet i 124 § grundlagen på tillräcklig reglering vid överföring av förvaltningsuppgifter.

Enligt 20 § lagen om hemkommun utfärdas närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen genom förordning. Lagen om hemkommun innehåller bestämmelser om bl.a. anmälningsskyldigheten, men de övriga närmare bestämmelserna om anmälningsförfarandet, så som tillåtna sätt att göra anmälan, de uppgifter som skall lämnas i samband med en anmälan och magistraternas befogenheter, har utfärdats genom förordning. Detta uppfyller inte längre kraven på rätt författingsnivå enligt den nya grundlagen. Också i grundlagsutskottets utlåtande 14/2003 rd (RP 93/2003) har ställning tagits till de föråldrade bestämmelserna på följande sätt: "Förordningen om hemkommun utfärdades 1994. Statsrådet har skäl att bedöma hur en bestämmelse som utfärdats genom förordning ställer sig till kraven i grundlagens 80 § 1 mom."

Bestämmande av flyttningsdag

Syftet med att flyttningsdagen bestäms enligt 10 § lagen om hemkommun har varit att främja att de som flyttar fullgör sin anmälingsskyldighet inom utsatt tid. Genom att binda flyttningsdagen har man också strävat efter att hindra att vissa samhällliga tjänster missbrukas. En motivering till bestämmelsen var också att onödiga administrativa kostnader kan förhindras genom den. T.ex. vid uppgörandet av vallängder behöver en person inte överföras från en vallängd till en annan på grund av sin försummelse.

Vallagstiftningen har ändrats efter det att lagen om hemkommun trädde i kraft. Enligt 18 § vallagen (714/1998), som trädde i kraft den 8 oktober 1998, tas i det rösträttsregister som skall upprättas före ett val beträffande varje röstberättigad in bl.a. uppgift om hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun, sådan den är i befolkningsdatasystemet den 51 dagen före valdagen klockan 24. Enligt lagens 24 § kan den som anser att han eller hon obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att en anteckning om honom eller henne i registret är oriktig, framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos magistraten senast den 16 dagen före valdagen före klockan 16. Rättelseyrkande kan grundas också på sådana omständigheter som har

inträffat efter att rösträttsregistret upprättades. Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt lagen om hemkommun inkommer till magistraten senare än den 51 dagen före valdagen, kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka rättelse av de uppgifter i rösträttsregistret som gäller den röstberättigade.

Om en persons flyttningsanmälan har inkommit till magistraten först efter det att rösträttsregistret har upprättats, har personen i fråga inte enligt vallagen rätt att yrka rättelse av anteckningen, även om den flyttningsdag som införts i befolkningsdatasystemet har infallit före den dag då rösträttsregistret upprättades. Den flyttningsdag som antecknats i befolkningsdatasystemet har således ingen betydelse med tanke på rättelseyrkandet.

Bestämmandet av flyttningsdagen enligt lagen om hemkommun har lett till att det i befolkningsdatasystemet saknas uppgift om den flyttningsdag som uppgetts i anmälan, om anmälan har inkommit till magistraten senare än en vecka efter flyttningsdagen. Uppgiften om den flyttningsdag som uppgetts i anmälan förmedlas således inte via befolkningsdatasystemet till myndigheterna och andra instanser som utnyttjar uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Om den flyttningsdag som uppgetts i anmälan är av betydelse t.ex. för ett beslut som fattas av någon annan myndighet, har personen i fråga vid behov varit tvungen att förete denna myndighet en särskild utredning om den faktiska flyttningsdagen. Den gällande bestämmelsen har ansetts vara för sträng med tanke på den som flyttar. Bestämmelsen kan anses problematisk också med tanke på den offentliga tillförlitlighet som tillmätts uppgifterna i befolkningsdatasystemet, eftersom det vanligen uppfattas att flyttningsdagen avser personens faktiska flyttningsdag, fastän den dag då anmälan inkommit eller anteckningen gjorts dock i vissa fall måste antecknas som flyttningsdag.

Bland medborgarna är det inte allmänt känt att flyttningsdagen bestäms på det sätt som anges i lagen om hemkommun, utan för den som lämnar in flyttningsanmälan för sent kommer saken ofta som en överraskning. Att uppgift om den flyttningsdag som personen i

fråga uppgett saknas i befolkningsdatasystemet i sådana fall då anmälan försenats har t.ex. försvarat användningen av den data-tjänst som är avsedd för fastighetsbolagen, eftersom det med tanke på fastighetsbolagens behov av uppgifter, t.ex. för bestämmande av vattenavgiften, skulle vara viktigt att via befolkningsdatasystemets datatjänst få uppgift om den flyttningsdag som personen i fråga uppgett.

Försummelseavgift och vite

Påförandet av försummelseavgift på grund av att flyttningsanmälan har försenats har varit problematiskt ända sedan lagen om hemkommun trädde i kraft. Bestämmelsen ger magistraten prövorätt beträffande påförandet av avgift och praxisen vid magistraterna har varit mycket oenhetlig. Detta har lett till att medborgarna inte har behandlats jämligt. Erhållande av betalningsföreläggande har i hög grad varit beroende av till vilken magistrats område en person har flyttat. Åren efter lagens ikraftträdande påfördes avgifter i någon mån, men efter det att vissa förvaltningsdomstolar regelrätt hade upphävt magistratens betalningsförelägganden och bestämt att avgiften skall återbetalas har magistraterna ansett det onödigt att meddela betalningsförelägganden. Förvaltningsdomstolens beslut motiverades t.ex. med att personen i fråga hade gjort flyttningsanmälan till Posten och antagit att också anmälningsskyldigheten enligt lagen om hemkommun samtidigt fullgjordes. De senaste åren har några avgifter knappast påförts. Bestämmelsen har således blivit en "död bokstav".

Den som flyttar meddelar flyttningsdagen med flyttningsanmälan. Flyttningsdagen, liksom också de övriga uppgifter som lämnas i anmälan, antecknas i befolkningsdatasystemet enligt lagens 9 § och i princip så som uppges i anmälan, om inte anmälan uppenbart står i strid med fakta eller är bristfällig eller annars är sådan att anteckning inte tillförlitligt kan göras på basis av den.

Största delen av magistraterna har ansett att påförandet av avgift är orättvist mot dem som, även om de gjort sin anmälan efter den tid som anges i lagen, i alla fall har gjort anmälan och ärligt uppgett den rätta, faktiska

flyttningsdagen. Den som gjort sin flyttningsanmälan efter den tid som anges i lagen har kunnat undgå försummelseavgift genom att som flyttningsdag uppge en senare dag än den faktiska flyttningsdagen.

Den som helt har försummat sin anmälningsskyldighet kan enligt 12 § lagen om hemkommun åläggas att inom en bestämd tid fullgöra denna skyldighet. Föreläggandet kan också gälla lämnande av tilläggsuppgifter eller krav på komplettering av en bristfälligt ifylld flyttningsanmälan. Om föreläggandet inte följs, kan magistraten meddela ett nytt föreläggande och förena det med vite samt förordna om betalning av vitet. Vid magistraterna har föreläggande av vite i syfte att få personen i fråga att fullgöra sin anmälningsskyldighet, dvs. göra flyttningsanmälan, upplevts som ett besvärligt och onödigt tungt förfarande. Förfarandet har dessutom ansetts onödigt med tanke på riktigheten när det gäller uppgifterna i befolkningsdatasystemet, eftersom magistraten kan göra en anteckning i befolkningsdatasystemet om en persons hemkommun, bostad och tillfällig bostad också på grundval av uppgifter av någon annan än den anmälningsskyldige, fastän personen i fråga själv skulle ha försummat sin anmälningsskyldighet.

Införande av anteckning i befolkningsdatasystemet

I lagen om hemkommun ingår för närvarande inga bestämmelser om vilken magistrat som ansvarar för att anteckningen görs i befolkningsdatasystemet. I förordningen om hemkommun finns inte heller några uttryckliga bestämmelser om den magistrat som har rätt att göra anteckningen, utan magistratens befogenhet framgår indirekt av förordningens 1 § 2 mom. och 2 § 2 mom., vilka innehåller bestämmelser om till vilken magistrat anmälan skall göras i olika fall. I lagen bör för tydlighetens skull anges vilken magistrat som ansvarar för att anteckningen görs i befolkningsdatasystemet.

Rättelse av sak- och skrivfel

Bestämmelserna i 4 kap. lagen om hemkommun om rättelse av en anteckning i be-

folkningsdatasystemet avviker till vissa delar från de bestämmelser i förvaltningslagen (434/2003) som gäller rättelse av ett fel i ett förvaltningsbeslut. Enligt lagen om hemkommun kan magistraten rätta en anteckning utan samtycke av den som saken gäller. Enligt förvaltningslagen förutsätter rättelse av ett beslut till en parts nackdel att parten samtycker till att beslutet rättas. Partens samtycke behövs dock inte, om felet är uppenbart och det har föranletts av partens förfarande. Enligt lagen om hemkommun kan rättelse av en anteckning om hemkommun som magistraten gjort i befolkningsdatasystemet sökas utan några fastställda tider, men enligt förvaltningslagen skall en myndighets initiativ till rättelse av ett fel i ett förvaltningsbeslut tas eller en parts yrkande framställas inom fem år från det att beslutet fattades.

Ett av förvaltningslagens syften är att det skall finnas så få särskilda procedurbestämmelser som möjligt som avviker från förvaltningslagen. Man har gått in för att de grundläggande bestämmelserna om det förfarande som skall tillämpas i förvaltningsärenden samlas i förvaltningslagen på ett så övergripande sätt att behovet av specialbestämmelser om samma frågor blir så litet som möjligt i framtiden. Enligt den regeringsproposition som gäller förvaltningslagen bör ministerierna inom sina förvaltningssektorer utreda behoven och möjligheterna att ytterligare samordna sin lagstiftning med den nya förvaltningslagen så att behovet att avvika från förvaltningslagens bestämmelser blir så litet som möjligt.

Annan anmälningsskyldighet

Enligt 9 § 2 mom. lagen om hemkommun har magistraten under vissa förutsättningar rätt att göra en anteckning i befolkningsdatasystemet om en persons hemkommun och bostad också på grundval av uppgifter som den fått av någon annan än personen själv. Möjligheten att använda andra informationskällor behövs speciellt i sådana fall då den som flyttar själv har försummat sin anmälningsskyldighet eller då det annars har framkommit behov av att kontrollera att uppgifterna i befolkningsdatasystemet är korrekta.

Enligt 8 § lagen om hemkommun är ägaren

av en byggnad eller hans företrädare samt de statliga och kommunala myndigheterna skyldiga att lämna magistraten uppgifter för bestämmandet av en persons hemkommun och bostad. Bestämmelsen ger inte magistraten möjlighet att begära behövliga uppgifter direkt av ägaren eller innehavaren av en lägenhet. Det skulle vara nödvändigt att också ägaren eller innehavaren av en lägenhet skulle vara skyldig att lämna uppgifter, eftersom ägaren eller innehavaren kan anses vara bäst informerad om vem som bor i lägenheten.

1.2. Målen och de viktigaste förslagen

Precisering av de bestämmelser som gäller flyttningsanmälan

Det föreslås att de bestämmelser som för närvarande ingår i förordningen om hemkommun och gäller de sätt på vilka en flyttningsanmälan kan göras, de uppgifter som skall lämnas i samband med anmälan, inlämnandet av anmälan till magistraten och internordiskt flyttningsbetyg tas in i lagen. Det föreslås att även en annan magistrat än den till vars ämbetsdistrikt personen flyttar skall kunna ta emot flyttningsanmälan. Dessutom kunde de uppgifter som hänför sig till mottagandet av flyttningsanmälningarna vid magistraterna koncentreras till en eller flera magistrater. Det föreslås att bestämmelser om fördelningen av uppgifterna mellan magistraterna utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Det föreslås att den tid inom vilken flyttningsanmälan skall göras förlängs så att anmälan kan göras redan en månad före flyttningen. Flyttningsanmälan skall fortsättningsvis göras senast en vecka efter flyttningsdagen på samma sätt som nu. Genom att tiden förlängs kan de samtalsstoppar som tidvis förekommer i den riksomfattande telefontjänsten minskas.

Erfarenheterna av förfarandet med telefonanmälningar samt av postens och folkbokföringsförvaltningens gemensamma insamling av flyttningsanmälningar har varit goda och därför är det ändamålsenligt att det nuvarande förfarandet fortgår. Avsikten är att genom de föreslagna ändringarna revidera de föräldrade bestämmelserna om anmälningförfä-

randet i lagen och förordningen om hemkommun så att den praxis som iakttas till alla delar överensstämmer med bestämmelserna och så att anmälningsförfarandet direkt grundar sig på bestämmelserna i lagen om hemkommun. Ett mål är dessutom att i ändringarna beakta de krav i grundlagen som gäller författningsnivån samt en precis och exakt avgränsad reglering.

Mottagande av flyttningsanmälningar på något annat ställe än magistraten

Enligt 7 § i den nya förvaltningslagen skall möjligheterna att uträtta ärenden och behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ordnas så att den som vänder sig till förvaltningen får behörig service och att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat. Enligt detaljmotiveringen till bestämmelsen innebär serviceprincipen och skötsel av uppgifterna med gott resultat att ärendena skall kunna uträttas på ett sätt som både för myndigheten och för den som uträttar ärenden hos myndigheten är så snabbt, smidigt och enkelt samt kostnadsinbesparande som möjligt. När offentlig service ordnas bör det fästas särskild uppmärksamhet vid att servicen är tillräcklig och tillgänglig, samt att den som uträttar ärenden hos förvaltningen skall ha valfrihet.

Med tanke på den stora mängden flyttningsanmälningar som görs årligen är det synnerligen viktigt både för myndigheten och för medborgaren att anmälningsförfarandet är så enkelt och smidigt som möjligt. I lagen om hemkommun föreslås bestämmelser om att också andra än magistraterna skall kunna ta emot flyttningsanmälningarna. Uppgiften kunde skötas av andra myndigheter, men också av privata organisationer, om därom har överenskommit med myndigheten eller organisationen i fråga. I lagen om hemkommun föreslås närmare bestämmelser om de förutsättningar som skall gälla då uppgifterna överförs till någon annan än en myndighet. Uppgifternas innehåll skall också fastställas i lagen. Mottagandet av flyttningsanmälningar också på andra ställen än magistraten gör det lättare för medborgarna att fullgöra den lagstadgade anmälningskyldigheten, eftersom antalet platser som tar emot anmälningarna

sålunda kan ökas och mottagandet av telefonanmälningar också utom tjänstetid ordnas lättare. Smidiga anmälningsätt minskar försummelserna av anmälningskyldigheten och förbättrar således indirekt nivån på uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

I syfte att trygga enhetliga procedurer är det nödvändigt att en enda myndighet har befogenhet att ingå avtal. Det är ändamålsenligt att denna befogenhet ges Befolkningsregistercentralen, som enligt bestämmelserna i lagen och förordningen om registerförvaltningen är folkbokföringens centralmyndighet och till vars uppgifter hör att utveckla metoderna för folkbokföringen och styra de lokala folkbokföringsmyndigheterna. Enligt 2 § 3 mom. befolkningsdatalagen ansvarar Befolkningsregistercentralen dessutom för befolkningsdatasystemets allmänna funktionsduglighet och för registerfunktionernas enhetlighet.

Mottagandet av de flyttningsanmälningar som grundar sig på anmälningskyldigheten enligt lagen om hemkommun och införandet av anteckningen i befolkningsdatasystemet är en offentlig förvaltningsuppgift. Mottagandet av skriftliga flyttningsanmälningar och vidarebefordran av dem till behörig magistrat samt mottagandet av flyttningsuppgifter som lämnats per telefon och lagringen av dem i en datafil som förmedlas vidare elektroniskt till behörig magistrat kan till sin natur betraktas som uppgifter av biträdande art vid en myndighet och i dem ingår inte någon sådan beslutanderätt som riktar sig mot individens bästa eller individens rättigheter. Det föreslås inte att införandet av anteckningen i befolkningsdatasystemet skall överföras till någon annan myndighet eller en privat organisation, utan behörig magistrat skall fortsättningsvis besluta därom på samma sätt som nu.

Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock endast ges myndigheter. Enligt grundlagsutskottet bör rätts säkerheten och god förvaltningssed säkerställas genom bestämmelser, också när

förvaltningsuppgifter förs över på andra än myndigheter.

När uppgifter i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar överförs till andra än myndigheter, överförs inte någon sådan beslutanderätt som är av betydelse med tanke på tillgodoseendet av individens grundläggande fri- och rättigheter. En god förvaltning skall dock alltid tryggas vid skötseln av förvaltningsuppgifter. I propositionen föreslås att de som sköter uppgifter i samband med mottagandet av anmälningar hos någon annan än en myndighet skall handla under tjänsteansvar i detta uppdrag. I lagen om hemkommun föreslås också på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter uttryckliga bestämmelser om att allmänna förvaltningsrättsliga författningar skall iakttas.

Säkerställande av flyttningsanmälningarnas tillförlitlighet

En förutsättning för att en flyttningsanmälan som inte gjorts skriftligen skall godkännas är att det är möjligt att försäkra sig om personens rätt att göra anmälan och att anmälan kan anses tillförlitlig. Strävan är att med hjälp av olika praktiska procedurer öka tillförlitligheten när det gäller anmälningar som görs per telefon. Den gemensamma telefon-tjänsten har utvecklats så att man genast i början av samtalet ställer extra frågor till den som gör anmälan för att försäkra sig om personens identitet, och svaren på frågorna jämförs med motsvarande uppgifter i befolkningsdatasystemet. Anmälan tas inte emot per telefon, om den som ringer inte tillräckligt noggrant kan besvara de extra frågor som ställs. Det nya förfarandet togs i bruk i februari 2004.

För att felaktiga anmälningar skall upptäckas och registreringen av oriktiga flyttningsanmälningar förhindras utnyttjas olika tekniska hjälpmedel då flyttningsanmälningarna lagras och registreras. Med hjälp av dem kan magistraten vid behov t.ex. förhindra att en anmälan som gjorts per telefon registreras och kräva att anmälan görs skriftligen, eller kontakta den som gjort anmälan eller innehavaren av lägenheten innan anmälan godkänns och anteckningen görs i befolkningsdatasystemet.

Den bekräftelse som skrivs ut och skickas per brev efter det att en flyttningsanmälan har registrerats ändrades i februari 2004 så att det i punkten mottagare på kuvertet tydligt antecknas att det är fråga om en bekräftelse från magistraten om att den person som antecknats som mottagare har flyttat till den nämnda adressen. Avsikten är att innehavaren av bostaden på basis av anteckningen upptäcker om någon på oriktiga grunder har anmält att han flyttat till bostaden i fråga, varvid innehavaren genast kan kontakta magistraten för att få saken utredd. Syftet med förfarandet är att minska de problem som uppstår då någon gör anmälan om flyttning till en adress dit han de facto inte tänker flytta.

Bestämmande av flyttningsdag

Det föreslås att den tid inom vilken en flyttningsanmälan skall inkomma till magistraten för att den flyttningsdag som uppgetts i anmälan ännu skall kunna registreras i befolkningsdatasystemet förlängs. Det föreslås att den flyttningsdag som uppgetts i anmälan skall kunna registreras i befolkningsdatasystemet, om anmälan har gjorts senast inom en månad från flyttningsdagen. Ändringen leder till att den flyttningsdag som personen i fråga uppgett registreras i befolkningsdatasystemet oftare än för närvarande.

Försummelseavgift

Det föreslås att påföljderna av att anmälningsskyldigheten försummas ändras så att den som inte följt ett föreläggande som magistraten meddelat om att göra flyttningsanmälan, lämna ytterligare uppgifter eller komplettera en gjord anmälan skall påföras försummelseavgift av magistraten. Försummelseavgift skall inte längre påföras på den grunden att flyttningsanmälan har inkommit till magistraten efter den tid som anges i lagen. Syftet med den föreslagna ändringen är att avgiftspåföljden, som har karaktären av straff, skall rikta sig mot dem som medvetet har försummat sin skyldighet. Att en flyttningsanmälan inkommer för sent beror i de flesta fall på vårdslöshet och inte på uppsåt och det föreslås därför att den avgift med ka-

raktären av straff som följer enbart på grund av att en anmälan försenats slopas.

Mottagandet av flyttningsanmälningar per telefon och samarbetet med Posten Finland Ab när det gäller insamlingen av anmälningar har minskat de oavsiktliga försummelserna av flyttningsanmälningarna och bidragit till att flyttningsanmälningarna görs i tid. De som byter bostad försöker vanligen se till att postförsändelserna till dem styrs till den nya adressen utan avbrott och för att säkerställa detta anmäler de sin nya adress till Posten redan före flyttningen. Då man samtidigt med anmälan till Posten med en enda anmälan också kan göra den lagstadgade flyttningsanmälan till magistraten, görs också denna anmälan oftare än tidigare redan före flyttningen.

Rättelse av sak- och skrivfel

Den nya förvaltningslagen är en allmän lag som reglerar grunderna för god förvaltning och förfarandet i förvaltningsärenden. Enligt motiveringen till lagen kan dock särdrag inom olika förvaltningssektorer i vissa fall också i fortsättningen kräva reglering som avviker från förvaltningslagen. Enligt 5 § förvaltningslagen utfärdas bestämmelser som avviker från denna lag genom lag.

Det föreslås att bestämmelserna om rättelse av sak- och skrivfel i en anteckning i befolkningsdatasystemet, som till vissa delar avviker från de bestämmelser om rättelse av sak- och skrivfel i ett förvaltningsbeslut som ingår i förvaltningslagen, fortfarande skall kvarstå i lagen om hemkommun.

Enligt 1 § 2 mom. lagen om hemkommun antecknas uppgifter om hemkommun, folkbokföringskommun samt stadigvarande och tillfällig bostad i befolkningsdatasystemet. Befolkningsdatasystemet är ett personregister enligt personuppgiftslagen och på det tillämpas som specialbestämmelser befolkningsdatalagen och befolkningsdataförordningen och dessutom personuppgiftslagen, som kompletterar dessa specialbestämmelser.

Enligt personuppgiftslagen svarar den registeransvarige bl.a. för att uppgifterna i registret är felfria. Kravet på att uppgifterna skall vara korrekta är särskilt viktigt när det gäller befolkningsdatasystemet, eftersom de

personuppgifter som ingår i systemet är så att säga offentligt tillförlitliga. Detta framgår av 6 § 1 mom. befolkningsdatalagen, enligt vilket personuppgifterna i befolkningsdatasystemet anses vara en tillförlitlig utredning om en person och hans familjerättsliga ställning, om inte något annat visas.

Således måste ett fel i uppgifterna om hemkommun och bostad i befolkningsdatasystemet alltid kunna rättas, också i sådana fall där ifrågavarande persons samtycke till rättelsen eventuellt inte kan fås. Bestämmelsen i 16 § lagen om hemkommun om rättelse av sakfel i en anteckning om hemkommun avviker till denna del från 50 § förvaltningslagen, i vilken föreskrivs om rättelse av sakfel i ett förvaltningsbeslut. Enligt 50 § förvaltningslagen förutsätter rättelse av ett förvaltningsbeslut till en parts nackdel att parten samtycker till att beslutet rättas. Partens samtycke behövs dock inte, om felet är uppenbart och det har föranletts av partens förfarande. Ett fel i befolkningsdatasystemet måste dessutom kunna rättas utan några fastställda tider. Bestämmelsen avviker också till denna del från förvaltningslagen. Enligt förvaltningslagens 52 § skall initiativ till rättelse av fel i ett förvaltningsbeslut tas eller yrkande på rättelse framställas inom fem år från det att beslutet fattades.

När uppgifter om hemkommun och bostad rättas, tillgodoses den berörda personens rättsskydd så att magistraten, innan den på eget initiativ rättar ett sakfel, skall ge personen i fråga tillfälle att inom en utsatt tid lämna upplysningar i saken. Om magistraten på eget initiativ rättar ett fel i strid med den berörda personens åsikt eller om den inte godkänner personens yrkande på rättelse av ett fel, skall magistraten på begäran meddela ett skriftligt beslut i saken jämte fullföljdsanvisningar. Enligt 18 § lagen om hemkommun får den som saken gäller söka ändring i magistratens beslut.

Det föreslås att 16 §, som gäller rättelse av sakfel, och 17 §, som gäller rättelse av skrivfel, ändras så att i dem stryks omnämmandet av att endast den magistrat inom vars verksamhetsområde den berörda personens nuvarande hemkommun eller folkbokföringskommun finns skall ha rätt och skyldighet att rätta ett fel. Enligt förslaget skall rättelsen

kunna göras av den magistrat som gjort eller låtit bli att göra den anteckning som yrkandet på rättelse av ett fel gäller.

Anmälningsskyldighet för innehavare och ägare av lägenhet

Det föreslås att till lagen om hemkommun fogas en bestämmelse som ålägger ägaren eller innehavaren av en lägenhet att vid behov lämna magistraten uppgifter om dem som bor i lägenheten. Det skulle vara fråga om anmälningsskyldighet i andra hand i förhållande till den flyttande personens anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter på samma sätt som den som ägaren av en byggnad eller hans företrädare samt de statliga och kommunala myndigheterna nu har.

Den föreslagna nya anmälningsskyldigheten förbättrar magistratens möjligheter att skaffa de uppgifter som behövs för utredande av en persons rätta hemkommun och bostad och också annars kontrollera att uppgifterna i befolkningsdatasystemet är korrekta. Det föreslås att den nya anmälningsskyldigheten också skall beaktas i lagens 12 §, som föreskriver om magistratens rätt att vid behov meddela föreläggande för att skyldigheten enligt lagen skall fullgöras. Möjligheten att förelägga vite enligt lagens 13 § skall också omfatta ägaren eller innehavaren av en lägenhet.

Fastighetsbolagens behov av uppgifter

Innan lagen om hemkommun trädde i kraft ingick bestämmelser om förfarandet med flyttningsanmälan i befolkningsdatalagen (507/1993), som trädde i kraft den 1 november 1993, och i lagen om befolkningsböcker (141/1969), som föregick den. Enligt bestämmelserna om förfarandet med flyttningsanmälan i dessa lagar skulle anmälan göras skriftligen och tillställas magistraten via företrädaren för fastigheten. Lagen förpliktade inte till att föra boendeförteckningar för varje fastighet, dvs. s.k. gårdsböcker. Det var dock lätt att föra sådana, eftersom den lagstadgade flyttningsanmälningsblanketten tillställdes magistraten via företrädaren för fastigheten. Efter det att lagen om hemkommun trädde i kraft skall anmälan göras direkt till magistra-

ten och den kan också göras per telefon eller elektroniskt. Till följd av att lagstiftningen och anmälningssätten utvecklats har fastighetsbolagen inte längre kunnat föra egna boendeförteckningar med hjälp av en flyttningsanmälningsblankett som cirkulerar via företrädaren för fastigheten till magistraten.

Efter det att lagen om hemkommun trädde i kraft har det i olika sammanhang framförts förslag om ändring av lagen så att den som flyttar skulle vara skyldig att anmäla flyttningen också till fastighetens ägare, så att tillgången till de uppgifter som bostads- och fastighetsaktiebolagen behöver kunde säkerställas.

I ett betänkande som gäller godkännande av lagmotion LM 49/2001 påpekar riksdagens förvaltningsutskott att förfarandet för flyttningsanmälan enligt lagen om hemkommun inte har fungerat helt friktionsfritt för fastighetsägarna. Utskottet konstaterar i sitt betänkande att den föreslagna lagen, som förpliktar till att till magistraten anmäla också tillfälligt boende som varar över tre månader, medför en viss förbättring i det problem som beskrivs ovan. Enligt utskottet behövs det dock nya och snabba åtgärder för att bostads- och fastighetsbolag skall kunna få aktuell och riktig information om vem som bor i deras hus.

Fastighetsbolagen behöver uppgifter om dem som bor i huset för sin interna förvaltning, och därför är det av praktiska skäl motiverat att boendeförteckningar (gårdsböcker) förs. Det finns många sätt att uppdatera uppgifterna. Det är enklast att uppgifterna om nya invånare samlas in samtidigt som dessa också annars kontaktar företrädaren för fastigheten. Fastighetsbolaget kan med egna interna regler meddela föreskrifter om hur uppgifterna om dem som bor i huset skall meddelas. Organisationer i fastighetsbranschen har utarbetat en intern flyttningsblankett för den som flyttar från fastigheten för fastighetsbolagets interna bruk. I bolagens interna modellordningsstadga har dessutom tagits in en bestämmelse om skyldighet att göra flyttningsanmälan. Fastighetsbolaget kan också utnyttja de datatjänster som befolkningsdatasystemet tillhandahåller.

Som en bastjänst tillhandahåller befolkningsdatasystemet en aktuell boendeförteck-

ning, som fastighetsbolaget kan skaffa från magistraten en gång eller regelbundet vid de tidpunkter bolaget önskar. Inom den s.k. fortgående boendedataservicen levereras till fastighetsbolaget utgående från ett samarbetsavtal med magistraten först basuppgifterna om dem som bor i huset och därefter regelbundet ändringsuppgifter. Företrädaren för fastighetsbolaget meddelar i sin tur magistraten brister som konstaterats i de uppgifter som ingår i befolkningsdatasystemet. Målet är en verklig ömsesidighet i utbytet av information mellan magistraten och fastighetsbolaget så att vardera har nytta av det.

Den fortgående boendedataservicen håller på att utvecklas så att uppgifterna kan förmedlas till fastighetsbolaget elektroniskt via nätet och fastighetsbolaget likaså elektroniskt ge respons till magistraten. Elektronisk informationsförmedling skulle tjäna särskilt större fastighetsbolag, som ofta använder ADB-baserade boenderegister.

Den ändring av lagen om hemkommun som trädde i kraft den 1 september 2003 ålägger den som flyttar att också anmäla sin tillfälliga bostad till magistraten, om personen i fråga bor där mer än tre månader. Detta förbättrar uppdateringen av adressuppgifterna i befolkningsdatasystemet och därigenom också de tjänster som befolkningsdatasystemet tillhandahåller fastighetsbolagen. Det förslag till ändring av bestämmelsen om bestämmande av flyttningsdagen som ingår i denna proposition gör också tjänsten mera användbar, eftersom den flyttningsdag som personen i fråga uppgivit i anmälan till följd av ändringen skulle registreras i befolkningsdatasystemet oftare än för närvarande.

Någon sådan bestämmelse enligt vilken den som flyttar skulle vara skyldig att anmäla flyttningen också till företrädaren för fastighetsbolaget föreslås inte i lagen om hemkommun. En parallell anmälningsskyldighet kunde orsaka förvirring och ovisshet bland medborgarna samt tryck på att sammanföra anmälan till magistraten och anmälan till fastighetsbolaget till en enda anmälan. Detta skulle i sin tur påverka dagens väl fungerande gemensamma insamling av uppgifter tillsammans med Posten. Strävan är att den aktuella och riktiga information om vem som bor i deras hus som bostads- och fastighets-

bolagen behöver skall tryggas inom registerförvaltningen genom att den service som riktas till fastighetsbolagen utvecklas.

I och med att servicen utvecklas kan det också tänkas att fastighetsbolagen åläggs en ändamålsenligt begränsad skyldighet att skaffa uppgifter från magistraten och meddela magistraten de brister de konstaterat i dessa uppgifter. En dylik skyldighet som kompletterar skyldigheten för den som flyttar förbättrar uppdateringen och riktigheten av adressuppgifterna i befolkningsdatasystemet, vilket gör det lättare att nå personer och således förbättrar både den allmänna säkerheten och den sociala tryggheten. När åläggandet av skyldigheter övervägs skall sådana frågor också beaktas som gäller kostnader och fördelningen av kostnaderna.

2. Propositionens verkningar

2.1. Verkningar för medborgarna och förvaltningen

Mottagandet av flyttningsanmälningar också på andra ställen än magistraten förbättrar servicen till medborgarna och gör att den lagstadgade anmälningsskyldigheten kan fullgöras på ett smidigare sätt.

Fördelningen av uppgifterna i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar mellan magistraterna underlättar i synnerhet en koncentrerad av uppgifterna i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar som görs per telefon och övrig omorganisering av dem på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt vid magistraterna samt gör förfarandet effektivare. Koncentreringen föranleder inte något behov av extra resurser inom registerförvaltningen. På lång sikt möjliggör den att de resurser som nu används för dessa uppgifter kan överföras till andra uppgifter vid magistraten.

Möjligheten att göra flyttningsanmälan redan en månad före flyttningen gör att anmälningsskyldigheten kan fullgöras på ett smidigare sätt och förbättrar sålunda servicen från medborgarens synpunkt. Den nya adressen kan anmälas till Posten redan en månad före flyttningen och för medborgaren skulle det därför vara klarare om anmälningstiden skulle vara densamma både till magistraten och

till posten.

Den förlängda anmälningstiden för flyttningsanmälningar som görs före flyttningen kan i någon mån medföra extra arbete för magistraterna i sådana fall då en flyttningsanmälan som gjorts på förhand återkallas senare. Detta kan dock skötas med interna arbetsarrangemang och medför inget behov av extra resurser.

Det föreslagna nya förfarandet vid påförande av försummelseavgift kan anses vara rättvisare med tanke på medborgaren, eftersom avgift påförs endast dem som helt har vägrat fullgöra den lagstadgade anmälningskyldigheten och skyldigheten att lämna uppgifter.

2.2. Ekonomiska verkningar

Största delen av de ändringar som föreslås i lagen om hemkommun gäller precisering och revidering av bestämmelserna om anmälningsförfarandet så att de motsvarar dagens praxis och därför har ändringarna inga verkningar på kostnaderna för det gällande förfarandet med flyttningsanmälningar. I praktiken har försummelseavgifter inte påförts på flera år. Ändringen av bestämmelsen om påförande av avgift så att avgift skall påföras endast dem som inte har följt ett föreläggande som magistraten meddelat beräknas inte ha några betydande ekonomiska verkningar.

Om mottagandet av flyttningsanmälningar per telefon koncentreras medför det i någon mån kostnader av engångsnatur. Genom arrangemanget eftersträvas dock en effektivare verksamhet och därigenom inbesparingar.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag. Beredningen har delvis grundat sig på de förslag som en arbetsgrupp som utredde utvecklandet av verksamheten och servicen vid magistraterna färdigställde 2001. Arbetsgruppen föreslog också ändringar i lagen om hemkommun, vilka bl.a. gäller bestämmandet av flyttningsdagen, försummelseavgiften och skyldigheten att anmäla tillfällig bostad. Vid beredningen har dessutom svaren på den förfrågan om behoven av att ändra lagen om hemkommun som skickades till magistrater-

na hösten 2003 utnyttjats.

Riksdagens förvaltningsutskott begärde den 17 september 2002 en utredning av inrikesministeriet om vissa begränsningar som gäller ändring av hemkommunen (MINU 2/2002 rd) och som hänför sig till 3 § 2 punkten i lagen om hemkommun.

Den 16 december 2002 gav utskottet ett utlåtande med anledning av utredningen (FvUU 39/2002 rd), där utskottet anförde att en bred arbetsgrupp eller kommission tillsätts vid första tillfälle för att väga in de grundläggande och mänskliga rättigheterna i en bedömning av förutsättningarna för att ändra lagstiftningen och de finansiella systemen inom social- och hälsovården och 3 § 2 punkten i lagen om hemkommun och att en utredning om detta arbete, dess innehåll, slutsatser och förslag lämnas till förvaltningsutskottet före den 31 december 2003. Enligt förvaltningsutskottets utlåtande bör utredningsarbetet initieras av social- och hälsovårdsministeriet.

Enligt den utredning om detta arbete som lämnades till förvaltningsutskottet den 29 december 2003 kommer det utredningsarbete som gäller ändring av lagstiftningen och som utskottet förutsatte att göras i samband med det pågående projekt som utreder en revidering av kommunernas finansierings- och statsandelssystem. Projektiden har förlängts till och med slutet av 2004. En eventuell ändring av 3 § 2 punkten i lagen om hemkommun kommer sålunda att utredas särskilt och därför innehåller denna proposition inga förslag om ändring av de bestämmelser som gäller bestämmande av hemkommunen. För deras del sammanställs vid behov en separat regeringsproposition senare, när ovan nämnda utredningsarbete har slutförts och beslut om behövliga fortsatta åtgärder fattats utgående från det.

Utlåtande om propositionen har begärts av utrikesministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriets kommun-, polis- och utlänningsavdelning, Dataombudsmannens byrå, Skattestyrelsen, Folkpensionsanstalten, Befolkningsregistercentralen, magistraterna, Finlands Kommunförbund, Posten Finland Ab, Finlands Fastighetsförbund rf, Suomen Isännöitsijäliitto ry, Suomen Henkikirjoitta-

jayhdistys ry, Statens tjänstemannaförbund rf och Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto ry.

Remissinstanserna understödde allmänt att lagen om hemkommun ändras och ansåg att de föreslagna ändringarna i regel var motiverade och nödvändiga. Största delen av magistraterna motsatte sig en utvidgning av uppgifterna i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar jämfört med dagens läge samt den för Befolkningsregistercentralen föreslagna befogenheten att ingå avtal om mottagandet av flyttningsanmälningar med andra

myndigheter och samfund. I utlåtandena framfördes också enskilda anmärkningar om de föreslagna paragraferna och motiveringarna i propositionen.

De anmärkningar som framfördes i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen. Den föreslagna lagen har bl.a. kompletterats så att i lagen föreslås en separat bestämmelse om vad det avtal som ingås om skötseln av uppgifter i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlåtandet åtminstone skall innehålla.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

7 §. *Anmälningsskyldighet för den som flyttar.* Det föreslås att den tid inom vilken flyttningsanmälan skall göras förlängs så att anmälan kan göras redan en månad före flyttningsdagen. Syftet med ändringen är att underlätta fullgörandet av anmälningsskyldigheten. De uppgifter som lämnas före flyttningsdagen lagras separat i väntan på den flyttningsdag som uppgetts, då de införs i befolkningsdatasystemet. Det föreslås att ordalydelsen i paragrafens 1 mom. preciseras så att en familjemedlems rätt att göra anmälan för den flyttandes räkning endast skall gälla sådana fall där den familjemedlem som gör anmälan själv också flyttar. Det föreslås dessutom att till paragrafens 1 mom. för tydlighetens skull fogas ett omnämnande av att anmälningsskyldigheten också gäller i de fall som avses i 5 § 2 mom. då hemkommunen inte ändras trots utflyttning ur landet. Anmälan om flyttning skall också göras då en person flyttar från en bostad och därefter inte har någon stadigvarande bostad. För närvarande framgår anmälningsskyldigheten indirekt av 1 § 2 mom. i den gällande förordningen om hemkommun.

7 a §. *Flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet.* Det föreslås att till lagen fogas en ny 7 a §, som innehåller bestämmelser om på vilket sätt en flyttningsanmälan kan göras och vilka uppgifter den som flyttar skall lämna i samband med anmälan. Motsvarande bestämmelser ingår för närvarande i förordningen om hemkommun.

I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om anmälningssätten. Enligt 1 § 3 mom. i den gällande förordningen om hemkommun har huvudregeln varit att en flyttningsanmälan skall göras skriftligen. Enligt bestämmelsen har andra anmälningssätt kunnat godkännas av särskilda skäl, om det är möjligt att försäkra sig om personens rätt att göra anmälan och om anmälan kan anses tillförlitlig.

För mottagande av flyttningsanmälningar som görs per telefon inrättades år 1995 en riksomfattande telefontjänst och i och med den ökade antalet anmälningar per telefon

betydligt under de följande åren. Från och med slutet av 1999 har man också kunnat göra flyttningsanmälan elektroniskt. Det föreslås att den utveckling som skett beaktas i lagen så att de övriga anmälningssätten nämns i bestämmelsen som likvärdiga med en skriftlig flyttningsanmälan.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om de krav som gäller anmälningar som inte gjorts skriftligen. Enligt detta moment är en förutsättning för att anmälningarna skall kunna godkännas, på samma sätt som nu, att det är möjligt att försäkra sig om personens rätt att göra anmälan och att anmälan kan anses tillförlitlig. För medborgaren innebär detta att han inte har absolut rätt att kräva att t.ex. en anmälan som han gjort per telefon skall godkännas, utan vid behov kan det alltid krävas att han skall göra anmälan skriftligen på traditionellt sätt, om det anses att ovan nämnda krav inte uppfylls. För den som tar emot en anmälan innebär detta att en anmälan som gjorts per telefon inte får godkännas, om det råder tvivel om personens rätt att göra anmälan eller om att anmälan inte annars är tillförlitlig. För att öka tillförlitligheten i fråga om flyttningsanmälningar som görs per telefon utnyttjas också sådana tekniska hjälpmedel då anmälningarna lagras och registreras med hjälp av vilka det är möjligt att hindra att oriktiga flyttningsanmälningar som gäller antingen en viss person eller en viss lägenhet registreras i befolkningsdatasystemet. En förutsättning för att flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet som gjorts med hjälp av elektronisk kommunikation skall kunna godkännas skall, på samma sätt som nu, vara att anmälan har gjorts med hjälp av medborgarcertifikat eller någon annan tillförlitlig identifieringsmetod.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de uppgifter som skall lämnas i samband med en flyttningsanmälan och i 4 mom. om de uppgifter som skall lämnas i samband med en anmälan om flyttning till utlandet. Bestämmelserna motsvarar i huvuddrag innehållet i 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom. förordningen om hemkommun. Med övriga uppgif-

ter som behövs för anteckning om hemkommun och bostaden där samt om tillfällig bostad avses ytterligare uppgifter som lämnas i anmälan och på basis av vilka det kan bedömas om boendet är permanent eller tillfälligt samt säkerställas att flyttningen registreras till rätt byggnad och lägenhet. Utöver de uppgifter som behövs för anteckningarna om hemkommun och bostad insamlas i samband med flyttningsanmälan också uppgifter om grunden för besittningen av lägenheten, och lämnande av dem grundar sig på den anmälningskyldighet för ägare av byggnad och innehavare av lägenhet om vilken föreskrivs i 13 § befolkningsdatalagen. Uppgifterna samlas in i samband med flyttningar inom landet. I samband med en flyttningsanmälan kan dessutom andra uppgifter som skall införas i befolkningsdatasystemet samlas in. Med dessa avses närmast uppgifter om personens yrke och e-postadress, och lämnandet av dem för införande i befolkningsdatasystemet är frivilligt enligt 4 § 1 mom. 4 punkten befolkningsdatalagen. I befolkningsdatasystemet anges också personens tilltalsnamn, om uppgift om det har lämnats i samband med flyttningsanmälan.

7 b §. Inlämnande av anmälan till magistraten. Det föreslås att till lagen fogas en ny 7 b §, som innehåller bestämmelser om inlämnande av flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet till behörig magistrat och om mottagande av anmälningarna vid någon annan magistrat. Innehållet i paragrafens 1 mom. motsvarar 1 § 1 mom. och 2 § 2 mom. förordningen om hemkommun. Enligt paragrafens 2 mom. kan även en annan magistrat än den som avses i 1 mom. ta emot en flyttningsanmälan. Det föreslås att inrikesministeriet skall ges befogenhet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om att de uppgifter som hänför sig till mottagandet av anmälningarna kan fördelas mellan magistraterna på ett ändamålsenligt sätt. För närvarande deltar en del av magistraterna i skötseln av den riksomfattande telefonsjänsen för flyttningsanmälningar på frivillig basis. Avsikten är att mottagandet av anmälningarna kunde koncentreras till en eller flera magistrater, varvid det frigörs resurser för skötseln av andra uppgifter vid de övriga magistraterna. Det är ändamålsenligt att upp-

gifterna koncentreras i synnerhet när det gäller mottagandet av anmälningar som görs per telefon, men vid behov kunde också uppgifterna i samband med mottagandet av skriftliga och elektroniska anmälningar koncentreras till en eller flera magistrater. Den magistrat till vilken flyttningsanmälan eller anmälan om flyttning till utlandet skall göras enligt paragrafens 1 mom. skall dock fortsättningsvis svara för registreringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

7 c §. Mottagande av anmälan på något annat ställe än magistraten. Det föreslås att till lagen om hemkommun fogas en ny 7 c §, som innehåller bestämmelser om möjligheten att ta emot flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet också på något annat ställe än magistraten, varvid samarbetet med andra myndigheter och organisationer i samband med mottagandet av anmälningarna skulle grunda sig på bestämmelserna i lagen om hemkommun. Det nuvarande samarbetet med Posten Finland Ab när det gäller insamlingen av anmälningar grundar sig på ett avtal som ingåtts med stöd av samservicelagen. Dessutom har magistraten enligt 4 § i den gällande förordningen om hemkommun kunnat ingå avtal med andra myndigheter och organisationer inom sitt ämbetsdistrikt om inlämnande av skriftliga flyttningsanmälningar till dem för vidarebefordran till magistraten.

I paragrafens 1 mom. föreslås att en flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet skall kunna inlämnas också till andra myndigheter och organisationer än magistraten på grundval av avtal med myndigheten eller organisationen i fråga. Befolkningsregistercentralen skall ha befogenhet att ingå avtal med myndigheter och organisationer om skötseln av uppgifterna i samband med mottagande av anmälningar. Enligt 2 § 2 mom. befolkningsdatalagen ansvarar magistraten för det egna ämbetsdistriktets registeruppgifter och för upprätthållandet av dem och därför måste Befolkningsregistercentralen höra berörda magistrater innan ett avtal ingås. Det gällande avtalet med Posten Finland Ab om gemensam insamling av uppgifter, som ingåtts med stöd av samservicelagen, gäller såväl skriftliga flyttningsanmälningar som flyttningsanmälningar som gjorts

per telefon eller elektroniskt. Enligt förslaget kunde ett avtal med andra myndigheter och organisationer om mottagande av flyttningsanmälningar gälla t.ex. enbart skriftliga anmälningar eller enbart anmälningar som görs per telefon. Som eventuella andra instanser som kunde ta emot flyttningsanmälningar som görs per telefon kunde t.ex. en organisation som specialiserat sig på telefontjänster komma i fråga. De finska beskickningarna tar nu emot skriftliga anmälningar om flyttning till utlandet med stöd av 5 § 2 mom. förordningen om hemkommun. Avsikten är att denna praxis skall fortgå.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om de allmänna villkor i samband med överföringen av uppgifter som skall uppfyllas då uppgifter som hänför sig till mottagandet av anmälningar överförs till någon annan än en myndighet. Den organisation som sköter denna uppgift skall ha de resurser som behövs, så som tillräcklig teknisk och ekonomisk beredskap samt tillräcklig personal. Organisationen skall t.ex. förfoga över behövliga datasystem och datakommunikationsförbindelser om anmälningarna tas emot per telefon och uppgifterna i anmälningarna förmedlas elektroniskt till behörig magistrat. De som sköter uppgifterna skall dessutom ha fått introduktion och utbildning för dem.

Vid mottagandet av flyttningsanmälningar är det fråga om skötsel av en offentlig förvaltningsuppgift. I 3 mom. föreslås därför bestämmelser om att de som sköter uppgiften handlar under tjänsteansvar då de tar emot och behandlar anmälningarna. För tryggnad av en god förvaltning skall förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) iaktas i uppdraget. I 25 § språklagen föreskrivs att om en uppgift uppdras åt en enskild med stöd av ett beslut eller någon annan åtgärd av en myndighet eller ett avtal mellan myndigheten och den enskilde, skall myndigheten försäkra sig om att den enskilde i uppdraget ger sådan service som förutsätts i språklagen. Eftersom uppgiften att ta emot flyttningsanmälningar enligt förslaget skall uppdras åt en enskild med stöd av ett avtal mellan Befolkningsregistercentralen och den enskilde, skall Befolkningsregistercentralen,

innan avtalet ingås, försäkra sig om att den enskilde i uppdraget ger sådan service som förutsätts i språklagen.

7 d §. Avtal om åligganden i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet. I den föreslagna nya paragrafen föreskrivs om de omständigheter om vilka åtminstone skall överenskommas i avtalet om mottagande av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att uppgifterna i samband med mottagandet av anmälningarna sköts på ändamålsenligt sätt.

I avtalet skall enligt paragrafens 1 mom. 1 punkt överenskommas om i vilken omfattning avtalsparten skall sköta mottagandet av anmälningar. Avtalet kan gälla mottagande av t. ex. enbart skriftliga anmälningar eller enbart telefonanmälningar.

I avtalet skall enligt paragrafens 1 mom. 2 punkt överenskommas om skydd för personuppgifter och dataskydd. Då anmälningarna tas emot behandlas personuppgifter. Om avtalet gäller mottagande av telefonanmälningar, förutsätter uppdraget rätt att använda vissa uppgifter i befolkningsdatasystemet som är nödvändiga för skötseln av uppdraget. Därför är det särskilt viktigt att försäkra sig om att kraven i lagstiftningen om skydd för personuppgifter uppfylls.

I avtalet skall enligt paragrafens 1 mom. 3 punkt överenskommas om hur introduktionen och utbildningen av personalen ombesörjs för att det skall kunna säkerställas att de som sköter uppdraget har sådan tillräcklig sakkunskap och kompetens som uppdraget kräver. Enligt punkt 4 skall i avtalet också överenskommas om hur kostnaderna för behandlingen av anmälningarna skall fördelas mellan parterna. Enligt punkt 5 skall i avtalet dessutom överenskommas om avtalets giltighet, t.ex. om huruvida avtalet skall gälla en bestämd tid eller tills vidare och på vilka villkor avtalet kan sägas upp.

7 e §. Åligganden i samband med mottagande av flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet. I 1 mom. i den föreslagna nya paragrafen ingår bestämmelser om uppgifterna i samband med mottagande av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet. Den som tar emot

anmälan skall kontrollera att den innehåller de uppgifter som enligt 3 - 5 mom. i den föreslagna 7 a § skall lämnas i en flyttningsanmälan eller anmälan om flyttning till utlandet. Om anmälan tas emot per telefon, bör den som tar emot anmälan fästa särskilt avseende vid att försäkra sig om anmälares identitet. I praktiken skulle detta ske så att mottagaren, i enlighet med givna anvisningar, kontrollerar att anmälares namn och adress, samtliga personuppgifter om sig själv och de familjemedlemmar som flyttar samtidigt som behövs för anmälan och svara rätt också på de extra frågor som ställs för säkerställande av identiteten.

Innehållet i paragrafens 2 mom. motsvarar i sak 4 § 2 mom. i den gällande förordningen om hemkommun.

7 f §. *Internordiskt flyttningsbetyg.* Vid flyttningar från ett annat nordiskt land till Finland eller från Finland till ett annat nordiskt land skall utöver lagen om hemkommun den samnordiska överenskommelse som nämns i 6 § tillämpas. Enligt överenskommelsen skall ett s.k. internordiskt flyttningsbetyg användas vid flyttningar mellan de nordiska länderna. Det föreslås att bestämmelsen om flyttningsbetyg flyttas från förordningen till lagen. Till innehållet motsvarar bestämmelsen i sak 3 § förordningen om hemkommun. Det föreslås dock att ordalydelsen i 2 mom. ses över så att den bättre motsvarar texten i den samnordiska överenskommelsen.

8 §. *Annan anmälningsskyldighet.* I paragrafen ingår bestämmelser om en s.k. anmälningsskyldighet i andra hand. Ägaren av en byggnad eller hans företrädare samt de statliga och kommunala myndigheterna är vid behov skyldiga att lämna magistraten uppgifter för bestämmandet av en persons hemkommun och bostad. Det föreslås att 1 och 2 mom. ändras så att anmälningsskyldigheten tydligt skall gälla också i sådana fall då riktigheten beträffande uppgifterna i befolkningsdatasystemet om personers boende behövs kontrolleras mera ingående och inte bara för en bestämd persons del. Anmälningsskyldigheten avgränsas så att den endast gäller sådana uppgifter som den anmälningsskyldige har i sin besittning och som är nödvändiga för bestämmande av en persons hemkommun och bostad där, för anteckning

om tillfällig bostad eller för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. T.ex. ägaren av en byggnad eller hans företrädare skall vara skyldig att lämna de uppgifter som finns införda i boendeförteckningen.

I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom., i vilket föreskrivs om motsvarande anmälningsskyldighet också för ägaren eller innehavaren av en lägenhet. För närvarande är ägaren eller innehavaren av en lägenhet inte skyldig att lämna magistraten uppgifter om dem som bor i lägenheten.

9 §. *Anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun.* Det föreslås att 1 mom. preciseras så att det av bestämmelsen framgår vilken magistrat som har befogenhet att göra en anteckning i befolkningsdatasystemet. För närvarande framgår den magistrat som har rätt att göra anteckningen indirekt av 1 § 2 mom. och 2 § 2 mom. förordningen om hemkommun, vilka innehåller bestämmelser om till vilken magistrat flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet skall göras. Det föreslås dessutom att de närmare bestämmelser om den tid inom vilken anteckningen skall göras eller ytterligare uppgifter begäras och om den anteckning som skall göras i befolkningsdatasystemet då en persons bostadsadress inte kan anses tillförlitlig, vilka nu ingår i förordningens 6 §, fogas till 1 mom. Magistratens tidsfrist räknas från det anmälan inkommit till behörig magistrat enligt 7 b § 1 mom.

10 §. *Flyttningsdag.* Enligt den gällande bestämmelsen kan den flyttningsdag som uppgetts i anmälan införas i befolkningsdatasystemet, om anmälan har gjorts senast inom en vecka från flyttningen. Om anmälan inkommer till magistraten efter detta, antecknas den dag då anmälan inkommit som flyttningsdag. Det föreslås att den tid inom vilken en flyttningsanmälan skall inkomma till magistraten för att den dag som uppgetts i anmälan skall kunna antecknas som flyttningsdag i befolkningsdatasystemet förlängs till en månad. Ändringen leder till att den flyttningsdag som uppges i anmälan kommer att registreras i befolkningsdatasystemet oftare än för närvarande.

12 §. *Förelägganden.* Det föreslås att 1 mom. preciseras så att det tydligt framgår att föreläggandet gäller den person som har flyt-

tat. Det föreslås att 2 mom. ändras så att den nya anmälningsskyldighet för ägaren eller innehavaren av en lägenhet som föreslås i 8 § 3 mom. beaktas. Magistratens rätt att vid behov meddela föreläggande om lämnande av uppgifter skall förutom ägaren till en byggnad eller dennes företrädare gälla också ägaren eller innehavaren av en lägenhet. Statliga och kommunala myndigheter kan fortsättningsvis inte meddelas förelägganden och således inte heller föreläggas vite.

13 §. Vite. Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen till 12 § preciseras så att den gäller 12 § 2 mom. Vite skall inte längre föreläggas den som flyttar, utan föreläggande av vite och förordnande om betalning av vitet skall gälla endast andra anmälningsskyldiga enligt 8 § 1 och 3 mom. än den som flyttar.

14 §. Försummelseavgift. Det föreslås att 1 mom. ändras så, att försummelseavgift skall påföras dem som inte har följt ett föreläggande som magistraten meddelat med stöd av 12 § 1 mom. Försummelseavgift skall således inte längre påföras i sådana fall då flyttningsanmälan har gjorts, men den har inkommit till magistraten efter den tid som anges i lagen. Enligt förslaget skall magistraten påföra försummelseavgift i sådana fall då den som är skyldig att göra en flyttningsanmälan inte har gjort någon anmälan, inte har lämnat ytterligare uppgifter eller inte har kompletterat en gjord flyttningsanmälan, fastän magistraten har meddelat ett föreläggande i saken. Avgift behöver inte påföras, om försummelsen har berott på orsaker som den som flyttar inte har kunnat påverka, eller om det på grund av sjukdom eller någon annan motsvarande orsak skulle vara uppenbart oskäligt att uppbära avgift. Det föreslås att avgiften höjs till 50 euro.

16 §. Rättelse av sakfel. Det föreslås att 1 mom. ändras så att den magistrat som gjort anteckningen skall svara för att felet rättas. Det är nödvändigt att bestämmelsen ändras, eftersom endast magistraten i personens hemkommun eller folkbokföringskommun får göra rättelsen i samtliga fall enligt den gällande bestämmelsen. Magistraten i hemkommunen kan dock inte göra rättelsen i sådana fall då yrkandet på att ett sakfel skall rättas hänför sig till en flyttningsanmälan

som gjorts till någon annan magistrats verksamhetsområde. Det kan hända att någon t.ex. har gjort en anmälan om permanent flyttning till någon annan magistrats verksamhetsområde, men denna magistrat har godkänt anmälan endast som tillfällig flyttning. Om personen i fråga anser att ett sakfel har skett när anteckningen gjorts och yrkar att anmälan skall registreras som permanent flyttning, skall han framföra sitt yrkande till magistraten på sin nya boningsort som inte har godkänt anmälan som permanent flyttning. Magistraten i personens tidigare hemkommun enligt befolkningsdatasystemet kan inte fatta beslut med anledning av ett sådant yrkande, eftersom den magistrat inom vars verksamhetsområde personens nya hemkommun ligger är den som har rätt att göra anteckningen. Efter den föreslagna ändringen kan rättelsen göras av den magistrat som har gjort den anteckning i befolkningsdatasystemet som visat sig vara oriktig.

17 §. Rättelse av skrivfel. Det föreslås att motsvarande ändring som i 16 § görs i 1 mom.

2. Närmare bestämmelser

Enligt propositionen skall också en annan magistrat än den till vilken anmälan skall göras enligt lagen och som svarar för att anteckningen görs i befolkningsdatasystemet kunna ta emot flyttningsanmälningar. Närmare bestämmelser om hur de uppgifter som hänför sig till mottagandet av anmälningarna fördelas mellan magistraterna skall utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst, dock senast hösten 2004.

4. Lagstiftningsordning

Enligt 10 § 1 mom. grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. När flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet görs är den som flyttar skyldig att lämna personupp-

gifter. Det föreslås att de bestämmelser som nu ingår i förordningen och som gäller uppgifter vilka skall lämnas i samband med anmälningarna tas in i lagen.

Enligt 80 § grundlagen skall genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. I lagen om hemkommun ingår redan nu grundläggande bestämmelser om anmälningsskyldigheten. I propositionen föreslås att också de närmare bestämmelser som nu ingår i förordningen om hemkommun och som gäller de sätt på vilka en flyttningsanmälan kan göras, vilka instanser som kan ta emot anmälningar och vilken magistrat som gör anteckningen i befolkningsdatasystemet tas in i lagen.

Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock endast ges myndigheter. I lagen om hemkommun föreslås bestämmelser om att uppgifter i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar skall kunna överföras både till andra myndigheter och också till enskilda på basis av avtal. I lagen föreskrivs om villkoren för överföring av uppgifterna och mera noggrant om innehållet i de uppgifter som överförs. Genom att uppgifterna överförs kan den lagstadgade anmälningsskyldigheten fullgöras på ett smidigare sätt. Då anmälningssätten är smidiga kan försummelserna av anmälningsskyldigheterna minskas och kvaliteten på

adressuppgifterna i befolkningsdatasystemet således förbättras.

Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden (GrUU 11/1994, 23/1994, 52/2001 och 11/2002) förhållit sig återhållsamt till regleringar som möjliggör en överföring av befogenhet som innefattar utövning av offentlig makt på grundval av avtal. Överföringen av uppgifterna i samband med mottagande av flyttningsanmälningar innefattar inte någon sådan beslutanderätt som är av betydelse med tanke på tillgodoseendet av individens grundläggande fri- och rättigheter eller annan utövning av offentlig makt, eftersom behörig magistrat fortfarande på samma sätt som nu skall svara för de anteckningar som utgående från flyttningsanmälningarna görs i befolkningsdatasystemet.

Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden (t.ex. GrUU 45-46, 48 och 52/2001) förutsatt att iakttagandet av de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerhet och andra krav på god förvaltning skall skrivas in i lag när förvaltningsuppgifter förs över på någon annan än en myndighet. Genom bestämmelser måste det säkerställas att allmän förvaltningsrättslig reglering iakttas i förvaltningsuppgifter. I propositionen ingår bestämmelser om tjänsteansvar och skyldighet att iaktta allmänna förvaltningsrättsliga författningar när det gäller de personer som sköter mottagandet av flyttningsanmälningar vid de samfund som deltar i denna uppgift.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att den föreslagna lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om hemkommun

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 11 mars 1994 om hemkommun (201/1994) 20 §,
ändras 7 § 1 mom., 8 §, 9 § 1 mom., 10 §, 12 §, 13 §, 14 § 1 och 2 mom., 16 § 1 mom. samt
 17 § 1 mom.,
 av dem 9 § 1 mom., 16 § 1 mom. och 17 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1650/1995, samt
fogas till lagen nya 7 a–7 f § som följer:

7 §

Anmälningsskyldighet för den som flyttar

När en person flyttar från sin hemkommun eller till en annan bostad inom hemkommunen, skall han tidigast en månad före och senast en vecka efter flyttningsdagen anmäla detta till magistraten. En familjemedlem som flyttar tillsammans med honom kan också göra anmälan för hans räkning. Anmälan skall göras också i de fall som avses i 5 § 2 mom. samt då en person flyttar från en bostad och därefter inte har någon stadigvarande bostad.

7 a §

Flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet

Flyttningsanmälan kan göras skriftligen, per telefon, med hjälp av elektronisk kommunikation eller muntligen i samband med kundbesök. Anmälan om flyttning till Finland och anmälan om flyttning till utlandet skall göras skriftligen eller med hjälp av elektronisk kommunikation.

En anmälan som inte gjorts skriftligen kan godkännas endast om det är möjligt att försäkra sig om personens rätt att göra anmälan och om anmälan kan anses tillförlitlig.

Av flyttningsanmälan skall framgå den flyttandes namn, personbeteckning, flyttningsdag, uppgifter om den bostad till vilken han flyttar, övriga uppgifter som behövs för anteckning om hemkommun och bostaden där samt om tillfällig bostad samt uppgift om grunden för besittningen av lägenheten. I samband med en flyttningsanmälan kan dessutom andra uppgifter som skall införas i befolkningsdatasystemet lämnas. Uppgifter om familjemedlemmar som flyttar samtidigt kan lämnas genom en gemensam anmälan.

Av anmälan om flyttning till utlandet skall framgå den utflyttande personens namn, personbeteckning, flyttningsdag, adress utomlands, syftet med flyttningen till utlandet, tiden för vistelsen utomlands samt övriga uppgifter som behövs för anteckning om hemkommun och bostaden där samt om tillfällig bostad. I samband med en anmälan om flyttning till utlandet kan dessutom andra uppgifter som skall införas i befolkningsdatasystemet lämnas. Uppgifter om familjemedlemmar som flyttar samtidigt kan lämnas genom en gemensam anmälan.

Av en flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet som gäller tillfällig bostad skall utöver uppgifterna enligt 3 eller 4 mom. framgå syftet med den tillfälliga vistelsen och hur länge denna varar.

Befolkningsregistercentralen fastställer formuläret för de anmälningar som avses i denna paragraf.

7 b §

Inlämnande av anmälan till magistraten

Flyttningsanmälan skall göras till den magistrat till vars ämbetsdistrikt personen i fråga flyttar. Om en person flyttar från en bostad och därefter inte har någon stadigvarande bostad, skall han göra flyttningsanmälan till magistraten på den ort där han vistas. Anmälan om flyttning till utlandet skall göras till den magistrat från vars ämbetsdistrikt personen i fråga flyttar ur landet.

Även en annan magistrat än den som avses i 1 mom. kan ta emot en flyttningsanmälan eller anmälan om flyttning till utlandet. Närmare bestämmelser om hur de uppgifter som hänför sig till mottagandet av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet skall fördelas mellan magistraterna kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

7 c §

Mottagande av anmälan på något annat ställe än magistraten

En flyttningsanmälan eller anmälan om flyttning till utlandet kan inlämnas också till andra myndigheter och organisationer än magistraten, om därom har överenskommits med myndigheten eller organisationen. Befolkningsregistercentralen kan, efter att ha hört berörda magistrater, ingå avtal med andra myndigheter och organisationer om mottagande av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet och om vidarebefordran av dem till magistraten.

En förutsättning för att mottagandet av anmälningar skall kunna överföras till någon annan än en myndighet är att den organisation som tar emot anmälningar har tillräckliga resurser och att de personer som tar emot anmälningar har tillräcklig sakkunskap och kompetens för detta.

Den som tar emot flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet handlar i denna uppgift under tjänsteansvar. Vid skötseln av uppgiften skall förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och lagen

om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) iakttas.

7 d §

Avtal om åligganden i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet

I avtalet om mottagande av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet skall åtminstone överenskommas om

- 1) omfattningen av de åligganden som hänför sig till mottagandet av anmälningar,
- 2) skydd för personuppgifter och data-skydd,
- 3) introduktion och utbildning av personalen,
- 4) fördelning av kostnaderna,
- 5) avtalets giltighet och upphörande.

7 e §

Åligganden i samband med mottagande av flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet

Den som tar emot en anmälan skall kontrollera att den innehåller de uppgifter som anges i 7 a § 3–5 mom. Om anmälan görs per telefon skall den som tar emot anmälan dessutom se till att anmälan uppfyller kraven i 7 a § 2 mom. Den som tar emot anmälan skall utan dröjsmål tillstålla den magistrat som avses i 7 b § 1 mom. uppgifterna i anmälan.

En anmälan som tagits emot av någon annan myndighet eller organisation än den magistrat som avses i 7 b § 1 mom. anses vara gjord inom den tid som anges i 7 §, om den har tagits emot inom utsatt tid.

7 f §

Internordiskt flyttningsbetyg

När någon flyttar till Finland från ett annat nordiskt land, skall han för magistraten visa upp ett internordiskt flyttningsbetyg som utfärdats av den lokala registermyndigheten i utflyttningslandet. Har han inte ett sådant flyttningsbetyg, skall magistraten skaffa det

på tjänstens vägnar av den lokala registermyndigheten i utflyttningslandet.

När någon flyttar från Finland till ett annat nordiskt land, skall han anmäla detta till magistraten. Magistraten skall genast ge den flyttande ett internordiskt flyttningsbetyg för den lokala registermyndigheten i det andra nordiska landet.

8 §

Annan anmälningsskyldighet

Ägaren av en byggnad eller hans företrädare är vid behov skyldig att lämna magistraten de uppgifter om dem som bor eller har bott i byggnaden som han har i sin besittning och som behövs för bestämmande av en persons hemkommun och bostad där, för anteckning om tillfällig bostad samt för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

De statliga och kommunala myndigheterna är vid behov skyldiga att lämna magistraten de uppgifter som de har i sin besittning och som behövs för bestämmande av en persons hemkommun och bostad där, för anteckning om tillfällig bostad samt för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Den som äger eller innehar en lägenhet är vid behov skyldig att lämna magistraten de uppgifter om dem som bor eller har bott i lägenheten som han har i sin besittning och som behövs för bestämmande av en persons hemkommun och bostad där, för anteckning om tillfällig bostad samt för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

9 §

Anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun

När en anmälan enligt 7 § har inkommit till den magistrat som avses i 7 b § 1 mom., skall denna i befolkningsdatasystemet göra en anteckning enligt anmälan om hemkommunen och bostaden där eller om tillfällig bostad eller anteckna en folkbokföringskommun för en finsk medborgare på grund av att denne stadigvarande bosätter sig utomlands. Anteckning får dock inte göras, om anmälan uppenbart står i strid med fakta eller är brist-

fällig eller om den annars är sådan att en tillförlitlig anteckning inte kan göras på basis av den. Anteckningen skall göras eller behövliga ytterligare uppgifter begäras inom tre vardagar från det anmälan inkommit. Om en person saknar bostad, antecknas i befolkningsdatasystemet att han saknar stadigvarande bostad i kommunen. Om en persons bostadsadress inte kan anses tillförlitlig, kan i befolkningsdatasystemet antecknas endast hemkommun.

10 §

Flyttningsdag

Som en persons flyttningsdag anses den dag som uppgetts i anmälan, om denna har gjorts inom en månad från flyttningen. Inkommer anmälan efter denna tid, anses som flyttningsdag den dag då anmälan inkommit. Om magistraten på basis av uppgifter som fås av någon annan än den som flyttat eller hans familjemedlemmar gör en anteckning om flyttning i befolkningsdatasystemet, anses den dag då anteckningen gjorts som flyttningsdag.

12 §

Förelägganden

Har den som flyttar försummat sin anmälningsskyldighet enligt denna lag eller sin skyldighet att lämna tilläggsuppgifter, skall magistraten förelägga honom att inom en bestämd tid fullgöra denna skyldighet. Om anteckning om en persons hemkommun och hans bostad där eller tillfälliga bostad inte har kunnat göras i befolkningsdatasystemet på basis av en inlämnad anmälan, skall magistraten förelägga honom att inom en bestämd tid komplettera anmälan. Magistraten skall samtidigt meddela att försummelsen inte utgör hinder för att anteckning görs eller ärendet avgörs. Av särskilda skäl behöver föreläggande inte meddelas.

För bestämmande av en persons rätta hemkommun och bostad där, för anteckning om tillfällig bostad eller för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet kan magi-

straten förelägga en byggnads ägare eller dennes företrädare att inom en bestämd tid lämna uppgifter om dem som bor eller har bott i byggnaden, samt en lägenhets ägare eller innehavare att lämna uppgifter om dem som bor eller har bott i lägenheten.

13 §

Vite

Har ett föreläggande enligt 12 § 2 mom. inte följts, kan magistraten meddela ett nytt föreläggande och förena det med vite samt döma ut vitet så som bestäms i viteslagen (1113/1990).

14 §

Försummelseavgift

Har den som flyttar inte följt ett föreläggande som magistraten meddelat med stöd av 12 § 1 mom., skall magistraten ålägga personen i fråga att betala en försummelseavgift på 50 euro. Avgift behöver inte påföras, om försummelsen uppenbart har berott på sådant orsak som den som flyttar inte har kunnat påverka, eller om det på grund av sjukdom eller av någon annan motsvarande orsak skulle vara uppenbart oskäligt att ta ut avgift.

Ett barn under femton år får inte påföras försummelseavgift.

16 §

Rättelse av sakfel

Grundar sig en anteckning enligt 9 och 10 § om hemkommun eller bostaden där, om tillfällig bostad eller om folkbokföringskommun på oriktiga eller bristfälliga uppgifter eller felaktig tillämpning av lag, kan den magistrat som gjort anteckningen på eget initiativ eller på yrkande av den som anteckningen gäller rätta felet. Innan magistraten på eget initiativ rättar felet, skall den ge den som anteckningen gäller tillfälle att inom en utsatt tid lämna upplysningar i saken. Försummelse att iaktta den utsatta tiden hindrar inte att felet rättas.

17 §

Rättelse av skrivfel

Finns det i en anteckning enligt 9 och 10 § om hemkommun eller bostaden där, om tillfällig bostad eller om folkbokföringskommun ett uppenbart skrivfel, skall den magistrat som gjort anteckningen på eget initiativ eller på yrkande av den som anteckningen gäller rätta felet.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 30 april 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Region- och kommunminister *Hannes Manninen*

Lag**om ändring av lagen om hemkommun**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 11 mars 1994 om hemkommun (201/1994) 20 §,
ändras 7 § 1 mom., 8 §, 9 § 1 mom., 10 §, 12 §, 13 §, 14 § 1 och 2 mom., 16 § 1 mom. samt
17 § 1 mom.,
av dem 9 § 1 mom., 16 § 1 mom. och 17 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1650/1995, samt
fogas till lagen nya 7 a–7 f § som följer:

Gällande lydelse

7 §

Anmälningsskyldighet för den som flyttar

När en person flyttar från sin hemkommun eller till en annan bostad inom hemkommunen, skall han tidigast en vecka före och senast en vecka efter flyttningsdagen anmäla detta till registerbyrån. En familjemedlem kan också göra anmälan för hans räkning.

Föreslagen lydelse

7 §

Anmälningsskyldighet för den som flyttar

När en person flyttar från sin hemkommun eller till en annan bostad inom hemkommunen, skall han tidigast *en månad* före och senast en vecka efter flyttningsdagen anmäla detta till *magistraten*. En familjemedlem *som flyttar tillsammans med honom* kan också göra anmälan för hans räkning. *Anmälan skall göras också i de fall som avses i 5 § 2 mom. samt då en person flyttar från en bostad och därefter inte har någon stadigvarande bostad.*

7 a §

Flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet

Flyttningsanmälan kan göras skriftligen, per telefon, med hjälp av elektronisk kommunikation eller muntligen i samband med kundbesök. Anmälan om flyttning till Finland och anmälan om flyttning till utlandet skall göras skriftligen eller med hjälp av elektronisk kommunikation.

En anmälan som inte gjorts skriftligen kan godkännas endast om det är möjligt att försäkra sig om personens rätt att göra anmälan och om anmälan kan anses tillförlitlig.

Av flyttningsanmälan skall framgå den flyttandes namn, personbeteckning, flyttningsdag, uppgifter om den bostad till vilken han flyttar, övriga uppgifter som behövs för anteckning om hemkommun och bostaden där samt om tillfällig bostad samt uppgift om grunden för besittningen av lägenheten. I samband med en flyttningsanmälan kan dessutom andra uppgifter som skall införas i befolkningsdatasystemet lämnas. Uppgifter om familjemedlemmar som flyttar samtidigt kan lämnas genom en gemensam anmälan.

Av anmälan om flyttning till utlandet skall framgå den utflyttande personens namn, personbeteckning, flyttningsdag, adress utomlands, syftet med flyttningen till utlandet, tiden för vistelsen utomlands samt övriga uppgifter som behövs för anteckning om hemkommun och bostaden där samt om tillfällig bostad. I samband med en anmälan om flyttning till utlandet kan dessutom andra uppgifter som skall införas i befolkningsdatasystemet lämnas. Uppgifter om familjemedlemmar som flyttar samtidigt kan lämnas genom en gemensam anmälan.

Av en flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet som gäller tillfällig bostad skall utöver uppgifterna enligt 3 eller 4 mom. framgå syftet med den tillfälliga vistelsen och hur länge denna varar.

Befolkningsregistercentralen fastställer formuläret för de anmälningar som avses i denna paragraf.

7 b §

Inlämnande av anmälan till magistraten

Flyttningsanmälan skall göras till den magistrat till vars ämbetsdistrikt personen i fråga flyttar. Om en person flyttar från en bostad och därefter inte har någon stadigvarande bostad, skall han göra flyttningsanmälan till magistraten på den ort där han vistas. Anmälan om flyttning till utlandet skall göras till den magistrat från vars ämbetsdistrikt personen i fråga flyttar ur landet.

Även en annan magistrat än den som avses i 1 mom. kan ta emot en flyttningsanmälan eller anmälan om flyttning till utlandet. Närmare bestämmelser om hur de uppgifter

RP 67/2004 rd*Föreslagen lydelse*

som hänför sig till mottagandet av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet skall fördelas mellan magistraterna kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

7 c §

Mottagande av anmälan på något annat ställe än magistraten

En flyttningsanmälan eller anmälan om flyttning till utlandet kan inlämnas också till andra myndigheter och organisationer än magistraten, om därom har överenskommits med myndigheten eller organisationen. Befolkningsregistercentralen kan, efter att ha hört berörda magistrater, ingå avtal med andra myndigheter och organisationer om mottagande av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet och om vidarebefordran av dem till magistraten.

En förutsättning för att mottagandet av anmälningar skall kunna överföras till någon annan än en myndighet är att den organisation som tar emot anmälningar har tillräckliga resurser och att de personer som tar emot anmälningar har tillräcklig sakkunskap och kompetens för detta.

Den som tar emot flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet handlar i denna uppgift under tjänsteansvar. Vid skötseln av uppgiften skall förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) iakttas.

7 d §

Avtal om åligganden i samband med mottagandet av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet

I avtalet om mottagande av flyttningsanmälningar och anmälningar om flyttning till utlandet skall åtminstone överenskommas om

- 1) omfattningen av de åligganden som hänför sig till mottagandet av anmälningar,*
- 2) skydd för personuppgifter och data-*

Föreslagen lydelse

skydd,

3) introduktion och utbildning av personalen,

4) fördelning av kostnaderna,

5) avtalets giltighet och upphörande.

7 e §

Åligganden i samband med mottagande av flyttningsanmälan och anmälan om flyttning till utlandet

Den som tar emot en anmälan skall kontrollera att den innehåller de uppgifter som anges i 7 a § 3–5 mom. Om anmälan görs per telefon skall den som tar emot anmälan dessutom se till att anmälan uppfyller kraven i 7 a § 2 mom. Den som tar emot anmälan skall utan dröjsmål tillställa den magistrat som avses i 7 b § 1 mom. uppgifterna i anmälan.

En anmälan som tagits emot av någon annan myndighet eller organisation än den magistrat som avses i 7 b § 1 mom. anses vara gjord inom den tid som anges i 7 §, om den har tagits emot inom utsatt tid.

7 f §

Internordiskt flyttningsbetyg

När någon flyttar till Finland från ett annat nordiskt land, skall han för magistraten visa upp ett internordiskt flyttningsbetyg som utfärdats av den lokala registermyndigheten i utflyttningslandet. Har han inte ett sådant flyttningsbetyg, skall magistraten skaffa det på tjänstens vägnar av den lokala registermyndigheten i utflyttningslandet.

När någon flyttar från Finland till ett annat nordiskt land, skall han anmäla detta till magistraten. Magistraten skall genast ge den flyttande ett internordiskt flyttningsbetyg för den lokala registermyndigheten i det andra nordiska landet.

8 §

Annan anmälningsskyldighet

Ägaren av den byggnad *till eller från vilken en person flyttar* eller hans företrädare är vid behov skyldig att för bestämmandet av hemkommunen och bostaden där lämna registerbyrån uppgifter om dem som bor eller har bott i byggnaden.

De statliga och kommunala myndigheterna är vid behov skyldiga att för bestämmandet av en persons hemkommun och hans bostad där lämna registerbyrån uppgifter som de har i sin besittning.

8 §

Annan anmälningsskyldighet

Ägaren av en byggnad eller hans företrädare är vid behov skyldig att lämna magistraten de uppgifter om dem som bor eller har bott i byggnaden som han har i sin besittning och som behövs för bestämmande av en persons hemkommun och bostad där, för anteckning om tillfällig bostad samt för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

De statliga och kommunala myndigheterna är vid behov skyldiga att lämna magistraten de uppgifter som de har i sin besittning och som behövs för bestämmande av en persons hemkommun och hans bostad där, för anteckning om tillfällig bostad samt för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Den som äger eller innehar en lägenhet är vid behov skyldig att lämna magistraten de uppgifter om dem som bor eller har bott i lägenheten som han har i sin besittning och som behövs för bestämmande av en persons hemkommun och bostad där, för anteckning om tillfällig bostad samt för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

9 §

Anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun

När en anmälan enligt 7 § har kommit till registerbyrån, skall denna *omedelbart* i befolkningsdatasystemet göra en anteckning enligt anmälan om hemkommunen och bostaden där eller anteckna en folkbokföringskommun för en finsk medborgare på grund av att denne stadigvarande bosätter sig utomlands. Anteckning får dock inte göras, om anmälan uppenbart står i strid med fakta eller är bristfällig eller om den annars är sådan att anteckning inte *tillförlitligt* kan göras på basis av den. Om en person saknar bostad, antecknas i befolkningsdatasystemet att han saknar stadigvarande bostad i kom-

9 §

Anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun

När en anmälan enligt 7 § har *inkommit till den magistrat som avses i 7 b § 1 mom.*, skall denna i befolkningsdatasystemet göra en anteckning enligt anmälan om hemkommunen och bostaden där eller *om tillfällig bostad* eller anteckna en folkbokföringskommun för en finsk medborgare på grund av att denne stadigvarande bosätter sig utomlands. Anteckning får dock inte göras, om anmälan uppenbart står i strid med fakta eller är bristfällig eller om den annars är sådan att *en tillförlitlig* anteckning inte kan göras på basis av den. *Anteckningen skall göras eller behövligen ytterligare upp-*

Gällande lydelse

munen.

10 §

Flyttningsdag

Som en persons flyttningsdag anses den dag som uppgetts i anmälan, om denna har gjorts inom den utsatta tiden. Inkommer anmälan försenad, anses som flyttningsdag den dag då anmälan inkommit. När registerbyrån på basis av uppgifter som fås av någon annan än den som flyttat eller hans familjemedlemmar gör en anteckning i befolkningsdatasystemet om flyttning, anses den dag då anteckningen gjorts som flyttningsdag.

12 §

Förelägganden

Har någon försummat sin anmälnings-skyldighet enligt denna lag eller sin skyldighet att lämna tilläggsuppgifter, skall registerbyrån förelägga honom att inom en bestämd tid fullgöra denna skyldighet. Om anteckning om en persons hemkommun eller hans bostad där inte har kunnat göras i befolkningsdatasystemet på basis av en inlämnad anmälan, skall registerbyrån förelägga honom att inom en bestämd tid komplettera anmälan. Registerbyrån skall samtidigt underrätta personen om att försummelsen inte utgör *ett* hinder för att anteckning görs eller ärendet avgörs. Av särskilda skäl behöver föreläggande inte meddelas.

För bestämmande av en persons rätta hemkommun och bostad där kan registerbyrån förelägga en byggnads ägare eller dennes företrädare att inom en bestämd tid lämna uppgifter om dem som bor eller har bott i byggnaden.

Föreslagen lydelse

gifter begäras inom tre vardagar från det anmälan inkommit. Om en person saknar bostad, antecknas i befolkningsdatasystemet att han saknar stadigvarande bostad i kommunen. Om en persons bostadsadress inte kan anses tillförlitlig, kan i befolkningsdatasystemet antecknas endast hemkommun.

10 §

Flyttningsdag

Som en persons flyttningsdag anses den dag som uppgetts i anmälan, om denna har gjorts inom *en månad från flyttningen*. Inkommer anmälan *efter denna tid*, anses som flyttningsdag den dag då anmälan inkommit. *Om magistraten* på basis av uppgifter som fås av någon annan än den som flyttat eller hans familjemedlemmar gör en anteckning om flyttning i befolkningsdatasystemet, anses den dag då anteckningen gjorts som flyttningsdag.

12 §

Förelägganden

Har *den som flyttar* försummat sin anmälnings-skyldighet enligt denna lag eller sin skyldighet att lämna tilläggsuppgifter, skall *magistraten* förelägga honom att inom en bestämd tid fullgöra denna skyldighet. Om anteckning om en persons hemkommun och hans bostad där *eller tillfälliga bostad* inte har kunnat göras i befolkningsdatasystemet på basis av en inlämnad anmälan, skall *magistraten* förelägga honom att inom en bestämd tid komplettera anmälan. *Magistraten* skall samtidigt *meddela* att försummelsen inte utgör hinder för att anteckning görs eller ärendet avgörs. Av särskilda skäl behöver föreläggande inte meddelas.

För bestämmande av en persons rätta hemkommun och bostad där, *för anteckning om tillfällig bostad eller för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet* kan *magistraten* förelägga en byggnads ägare eller dennes företrädare att inom en bestämd tid lämna uppgifter om dem som bor eller har bott i byggnaden, *samt en lägen-*

13 §

Vite

Har ett föreläggande enligt 12 § inte följts, kan registerbyrån meddela ett nytt föreläggande och förena det med vite samt förordna om betalning av vitet så som stadgas i viteslagen (1113/90).

14 §

Försummelseavgift

Har en i 7 § 1 mom. nämnd anmälan om att en person har flyttat inte inkommit till registerbyrån inom utsatt tid, skall registerbyrån ålägga personen i fråga att betala en försummelseavgift på 200 mark. Avgift behöver dock inte påföras, om dröjsmålet har varit ringa eller om det uppenbart har berott på orsaker som den som flyttar inte har kunnat påverka, eller om det på grund av sjukdom eller någon annan motsvarande orsak skulle vara uppenbart oskäligt att uppbära avgift.

Ett barn under femton år eller en person som på grund av samma försummelse har ålagts att betala vite enligt denna lag får inte påföras försummelseavgift.

16 §

Rättelse av sakfel

Grundar sig en anteckning enligt 9 och 10 §§ om hemkommun eller bostaden där eller om folkbokföringskommun på oriktiga eller bristfälliga uppgifter eller felaktig tillämpning av lag, kan den registerbyrå inom vars verksamhetsområde den berörda personens hemkommun eller folkbokföringskommun finns på eget initiativ eller på yrkande av personen i fråga rätta felet. Innan registerbyrån på eget initiativ rättar felet, skall den ge personen i fråga tillfälle att inom en ut-

hets ägare eller innehavare att lämna uppgifter om dem som bor eller har bott i lägenheten.

13 §

Vite

Har ett föreläggande enligt 12 § 2 mom. inte följts, kan magistraten meddela ett nytt föreläggande och förena det med vite samt döma ut vitet så som bestäms i viteslagen (1113/1990).

14 §

Försummelseavgift

Har den som flyttar inte följt ett föreläggande som magistraten meddelat med stöd av 12 § 1 mom., skall magistraten ålägga personen i fråga att betala en försummelseavgift på 50 euro. Avgift behöver inte påföras, om försummelsen uppenbart har berott på sådant orsak som den som flyttar inte har kunnat påverka, eller om det på grund av sjukdom eller av någon annan motsvarande orsak skulle vara uppenbart oskäligt att ta ut avgift.

Ett barn under femton år får inte påföras försummelseavgift.

16 §

Rättelse av sakfel

Grundar sig en anteckning enligt 9 och 10 § om hemkommun eller bostaden där, om tillfällig bostad eller om folkbokföringskommun på oriktiga eller bristfälliga uppgifter eller felaktig tillämpning av lag, kan den magistrat som gjort anteckningen på eget initiativ eller på yrkande av den som anteckningen gäller rätta felet. Innan magistraten på eget initiativ rättar felet, skall den ge den som anteckningen gäller tillfälle att inom en utsatt tid lämna upplysningar i sa-

Gällande lydelse

satt tid lämna upplysningar i saken. Försummelse av den utsatta tiden hindrar inte att felet rättas.

17 §

Rättelse av skrivfel

Finns det i en anteckning enligt 9 och 10 §§ om hemkommun eller bostaden där eller om folkbokföringskommun ett uppenbart skrivfel, skall den registerbyrå inom vars verksamhetsområde den berörda personens hemkommun eller folkbokföringskommun finns på eget initiativ eller på yrkande av personen rätta felet.

Föreslagen lydelse

ken. Försummelse *att iaktta* den utsatta tiden hindrar inte att felet rättas.

17 §

Rättelse av skrivfel

Finns det i en anteckning enligt 9 och 10 § om hemkommun eller bostaden där, *om tillfällig bostad* eller om folkbokföringskommun ett uppenbart skrivfel, skall den *magistrat som gjort anteckningen* på eget initiativ eller på yrkande av *den som anteckningen gäller* rätta felet.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
